



ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԾԸ.

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 7, 1905

Թ Ի Ի 40

ԱՐՏՕՆԱՏԵՐ

Ճ. Բ. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ

Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ԱՒԵՏԱԲԵՐ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ. Կը հրատարակուի ամեն շաբաթ օր: Տարեկան գինն է մայրաքաղաքիս եւ գաւառներու համար կանխիկ 30 դանեկան արծաթ, օտար երկիրներու համար 1 1/2 տոլար, կամ 6 շիլին, կամ 7 3/4 Ֆրանք: Մեկ քերթի գինն է 30 փարա: Ամսաքերթին տարեկան գինն է 6 դանեկան ամեն տեղւոյ համար: Թղթատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ է: Խմբագրութեան եւ բաժանորդագրութեան վերաբերեալ նամակներ պարտին ուղղուիլ առ Տր. Հ. Ս. Պարնըմ, Ամերիգան Խան, Կ. պոլիս:



ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ա. Յ. ՊՅՅԱՃԵԱՆ

ՖԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ԵՕԳՈՒՇՈՒ

bu
24
21
20
19
18
17
16
15
14
13
12
11
10
9
8
7
6
5
4
3
2
1



ՅԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԾԸ.

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 7, 1905

ԹԻԻ 40

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ Զ. Բ. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ Զ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Արձակուրդ Մը Կեդր. Եւրոպայի Մեզ 721. — Բացատրութիւն Մը 722. — Հունձքին Ստուգութիւնը 724. — Այգաք Հօլտըն, Լուցկիին Հնարիչը 725. — Միգարիւնութիւն 725. — Ժանգի Պանդ Հեղահիւք 726. Մր. Մաքսիլի Մեկ Բարձր 726. — Միգնորդական Աղօթք 729. — Սէյնր Լուիսի Ցուցանանքները 730. — Ճոճապարհորդական Տպաւորութիւններ 732. — Բոլիի Եկզկ. Համառօտ Վիճակագրութիւնը 734. — Պարզ Խօսքեր 735. — Վառած Լապտերը Ճամբուն վրայ 736. — Նամակ Զարայի 738. — Նախ Ուղղութիւն 739. — Աղօթք Առաւօտեան 739. — ԽԴ. Դաւ, Հոկտեմբեր 29 740. — Քաղաքական Լուրեր 741.

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴ ՄԸ ԿԵԴՐ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ

[Խմբագրական]

1.

Գրեթէ տառը չարթուան բացակայութենէ մը ետեւ Կ. պոլիս վերադարձանք Սեպ. 1/14ին. Այդ չարթներուն մէջ երկու բան փնտռեցինք, հանգիստ եւ վայելք, եւ երկուքն ալ գտանք մեծ չափով. Հաճելի փորձառութիւններու մէկ օրը միւսին յաջորդեց մինչեւ որ մեր պաշտօնատեղին վերադառնալու ժամանակը հասաւ: Եւ յօգուածագիրս ու իր կիներ միանգամայն կը յօստան յաճախ իրենց սիրալի արձակուրդը վերստին վայելել յիշողութեամբ եւ անոր մէջ վայելքի մշտաբաւ աղբիւրներ գտնել նման Ալպեան լեռներու անսպառ աղբիւրներուն, որոնք վարի հովիտները կ'ոռոգեն: Եւ յիշողութիւնը օրհասի կը բազմապատկէ մեր սրբախօթիւնները: Ինչպէս առողջ մարմինը կը մերժէ հիւանդութիւն եւ ցաւ պատճառող բաները եւ կը պահէ սնունդ տուող եւ մաքուր արիւն չինող բաները, նոյնպէս առողջ յիշողութիւնը ամենայն զօրութեամբ կը փարի անցեալը պայծառացնող գեղեցիկ բաներուն: Մեր թերութիւնները եւ մեղքերը չենք կրնար ամբողջովին մոռնալ. բայց ասանց վրայ ծանրանալու չենք շարունակաբար: Եւ եթէ այդպիսի հակեւմ մը գտնենք մեր

վրայ, պարտիմք մեր յիշողութիւնը վարժեցնել մեր անցեալ կեանքերուն այն երեւոյթները բանալ ու ստեպ վերստին կարդալ, որոնք մեր երջանիկ օրերը կը նկարագրեն: Յիշողութիւնը կրնայ այսպէս վարժուիլ:

Բայց մենք մեր գրիչը ձեռք չառինք բարոյախօսելու նպատակով: Թերթիս 33 թիւին մէջ նամակ մը հրատարակուեցաւ զոր Շամունիէ զրկեցինք: Շամունիի մուտքը շատ վսեմ է: Ճամբուն բարձրագոյն կէտէն, որմէ դիտեցինք Արվի հովիտը, գեղեցկապէս կը տեսնուին կարգ մը ձիւնասպիտակ կառարներ, որոնց բարձրագոյններն են Էկիւրիլ տիւ Թուռ, Էկիւրիլ տ'Արժանթիէ, Էկիւրիլ վէրթ, Լէ Թորաս, Էկիւրիլ տիւ Միտի, Տօմ տիւ Կութէ եւ ասոր ճիշտ ետեւը Մօն Պլան, Իրրեւ անուաններու ցուցակ շատ չահեկան չթուիր այս, բայց իրրեւ մեր աչքերուն առջեւ պարզուած համայնատեսիլ անմոռանալի բան էր: Կային նաեւ սառնարանները: Արժանթիէ գիւղը իջնելու միջոցին ասոնց երկուքին ճիշտ ստորոտէն անցանք, յետոյ հոչակաւոր Մէն տը Կլասի (սառնածով) դիմացէն: Իսկ աւելի անդին կար Կլասիէ տէ Պոսոն սառնարանը: Միջօրէի ատենները մեր պանդոկն

հասանք եւ ճաշէն անմիջապէս ետեւ գացինք այդ սառնարանը տեսնել բարեկամի մը հետ որ մեր ժամանման կ'սպասէր : Մեր կինը , որու համար չափազանց երկար պիտի ըլլար այս պտոյտը , ջրովէժի տեսարանի մը նայող շալէի մը մէջ կեցաւ , եւ մենք շարունակեցինք մեր ճամբան մեր բարեկամին հետ : Երբ սառնարան հասանք , մեր կօշիկնե-րուն վրայէն հագանք ըրդէ այն գուլպաները , զորոնք մեր բարեկամը նուիրած էր , որպէս զի չսահէինք եւ ապա օկոսանք միւս կողմն անցնիլ օգնական ուղեցոյցի մը առաջնորդութեամբ : Բաւական յառաջանալէ ետեւ նայեցանք որ մեր գուլպաներէն մին ելած է մեր ոտքէն , վասն զի շատ խոշոր էին : Եթէ առող հարթ հաւաքար ըլլար , հոգ չէր : Բայց հարթ չէր , եւ եթէ սահիլ օկոսէինք , բաւական տեղ պիտի երթայինք առանց կենալ կարենալու : Ուղեցոյցը մեր բարեկամին կ'օգնէր , ուստի շատ զգուշութեամբ քալեցինք մինչեւ որ ուրիշ ուղեցոյց մը մեր վիճակը տեսնելով եկաւ մեր ձեռքէն բռնեց , միեւնոյն ժամանակ իր սառնաբեկ տապա-րով ոտքի կռուան բանալով մեզի համար :

Միւս կողմէն գացինք արուեստական անձաւը , որ սառնարանի մէջ փորուած է 113 կանգուն տեղ : Տղայք մոմեր վառեցին երբ ներս մտանք : Միւս ծայրը կար սնամէջ սառնաօրին մը , որու մէջ լոյս դրուած էր : Մարմարիոն եւ պորփիւր երբեք այնպէս գեղեցիկ չեն ըլլար ինչպէս էին սառած ջրէ այս օրմերը եւ օիւնը : Դարձեալ ան-ցանք սառնարանին միւս կողմը , ճամբան գտնելով մեր կորուած գուլպան , եւ երբ ապահով ցամաք ելանք , գուլպաները մեր ուղեցոյցին տուինք նուէրի մը հետ :

Շամունիի մէջ մեր անցուցած միւս երկու օրերը անձրեւոտ էին եւ երկար պտոյտներ չըրինք : Ալպեանց մէջ մեր բնակութեան բոլոր տես-ղութեան միջոցին շաքարէ միջին հաշուով երկու օր կ'անձրեւէր : Այս է որ երկիրը այդքան գեղեց-կատեսիլ կը պահէ : Զիւնի սահմանագիծէն վար կը գտնուին անտառները , հովիտներուն մէջ եւ լեռ-նակողերու բաց կամ անծառ մասերուն մէջ ալ արտերը : Ասանք ամէնն ալ կանանչութեամբ կը փայլէին մեծ հանգիստ տալով աչքերուն , եւ պայ-ծառութեամբ մը՝ որ կը զլէ ունէ կանանչ թաւի կամ մետաքսի փայլը : Ալպեան գաւառները Եւրոպա-յի զբօսարանը կը կոչուին : Երկրին բնական գեղեց-կութիւնն է որ այցելուներու այդքան բազմութիւնն : Ներ կը քաշէ օտար երկիրներէ : Երբ անձրեւը խան-գարեց մեր ծրագիրները , մտածեցինք թէ առանց անձրեւի չէինք կարող ունենալ այն գեղեցկու-

թիւնը , զոր դիտել այնքան հրճուանք կ'ազդէ : Շամունի տարին ոչ նուազ քան 100.000 այցելու կ'ընդունի : Երեսունէ աւելի պանդոկ կը պարու-նակէ , ոմանք բաւական խոշոր : Նոյնչափ պան-դոկ ալ չըլակայ դիւղերուն մէջ կը գտնուին :

Ալպեանց , ինչպէս եւ Եւրոպայի բոլոր լեռնե-րուն , դշխոն է Մօն Պլան , որու միայն գագաթը կը տեսնուի Շամունիէ , վասն զի մօտագոյն օարեր կը ծածկեն անոր մնացեալ մասերը : Ունի 4,810 մետր (15,781 Անգղիական ոտք) բարձրութիւն եւ Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ սահմանագիծը կը գրա-նուի : Ուղեցոյց ժաք Պալմա առաջինն է որ անոր կատարն ելաւ 1786ին : Յաջորդ տարին ալ հռչա-կաւոր բնագէտ Տը Սոսիւռ ելաւ ընկերակցու-թեամբ 17 ուղեցոյցի , որոնց պետն էր Պալմա : Շամունիի մէջ գեղեցիկ յիշատակարան մը կայ , որ զՊալմա կը ներկայացնէ մինչ կատարը ցոյց կու տայ Տը Սոսիւռի : Հիմա ամէն տարի այդ լեռան վրայ ելող կայ եւ վերելքը վտանգաւոր չհամար-ուիր , եթէ ուղեցոյց առնուի եւ մշուշի կամ կու-րացուցիչ ձիւնի ժամանակ չըլլայ : Մեզի թուե-ցաւ թէ լեռը ելողներ կը տեսնէինք , բայց չկը-ցանք բոլորովին վստահ ըլլալ :

Շամունիէ մեր մեկնման օրը փոթորիկը գաղ-րած էր եւ երկիրը պարզ : Առաջին 20 հազա-րամետրը երկտրաչարժ կառախմբով գացինք եւ թերեւս Պլանի եւ միւս բարերուն գեղեցկագոյն տեսարանները այն օրը վայելեցինք կառախմբէն դէպի ետ նայելով : Լեռներէն զատ տեսարանը յոյժ յանկուցիչ էր , վասն զի մեր ճամբան նկա-րագեղ հովտէ մը կ'անցնէր եւ մենք շատ վարը գտնուող Արվի վրայ կը նայէինք : Երկտրաչարժ կառախմբին զօրութիւնը դիւրաւ կ'առնուի լեռ-նային հեղեղներէն , եւ մենք անցանք այդպիսի զօրութեան մթերանոցի մը քովէն , ուր 4,000 ձիու ոյժ կ'արտագրուի , ուրիշի մը քովէն ալ ուր 10,800 ձիու ոյժ կ'արտագրուի : Ֆէյէ Սէն Ժէր-վէի մէջ սովորական կառախումբ մը փոխադրուե-ցանք , որ մեզ ժննէվ տարաւ : Հոն վեց օր մնա-ցինք :

ԲԱՅԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ (Յուլի Գ. Գրէգորի)

Մանչեսթը 1294 թիւին մէջ «Ման-զուսէի Հայ Բողոքական Թղթակից» մօտերս մեր Աւետ-բերի մէջ «Եկեղեցւոյ մէջ Բարեփոխութիւն» խորագրով գրած յօդուածները քննադատած է :

Յիշեալ քննադատութեան նկատմամբ նախկու-ղները ըսել թէ «Թղթակից»ը տեղ տեղ մեր խոս-

քեր բռնազրոյած է զանոնք իրենց յայտնի եւ բուն նշանակութիւններէն տարբեր իմաստով գործածելով։ Օրինակի աղագաւ, «առակ» բառը առասպել (մասալ) թարգմանած է, եւ մեզ կ'ամբաստանէ թէ Սուրբ Գրքին մէջ պատմուած եղիութեան մը մէջ առասպել կայ կ'ըսենք։ «Առակ» բառին թուրքերէնը «մասալ» չէ այլ՝ «թէմ»-ի։ Առասպելը (մասալ) մանուկներու ըսող անհաւատարի պատմութիւն է։ Իսկ առակը (թէմ)՝ ճշմարտութիւն մը բացատրելու համար ըսող պատմութիւն է։ Մեր Տէրը շատ առակներ (թէմի) խօսեցաւ, որոնց առասպել (մասալ) ըսել պաշտօն չէ։

Ուրիշ տեղ մը մեր սա պարբերութիւնը, Մարդկային ուղեղը կեանքի բարելոյթութեան մէջ բարձր կեղծոն մըն է, այնպէս կը ներկայացնէ թէ մենք ըսած ըլլանք թէ Կրօնքի եւ Քրիստոնէութեան մէջ կարեւորագոյն բանը ուղեղն է, այսինքն գիտութիւնը։ Այս ալ ռիալ է։ Ակնյայտնի է թէ «ուղեղ» բառը հոն տառական նշանակութեամբ գործածուած է եւ կեանք բառը կենդանական կեանք կ'ակնարկէ։

«Թղթակից»ը «ամբաստանութիւն» համարած է մեր «Շատ անգամ Բողոքական եկեղեցիներն ալ միեւնոյն օխալին մէջ գտնուած են» խօսքը։ Այդ անձը կամ մեր ըսածը հասկցած չէ, կամ Բողոք. եկեղեցիներուն վրայ տեղեկութիւն չունի։ Շատերու ծանօթ է Անկիւքան եկեղեցւոյն Հայ Զբոս հատուածին վերջին տարիներու մէջ ծրագրաւորութեան միտումը եւ դէպ ի կաթողիկոսութիւն դիմումը։ Արդ ասոնց պատշաճ է ըսել, «Աւետարանին, Աւետարանին» Կան Բողոք. եկեղեցիներ որոնք այսինչ ձեւով չմկրտուողները Քրիստոնեայ չեն ճանչնար եւ անոնց հետ Տէրուական Ընթրիք չեն ըներ։ Ասոնց պէտք է ըսել «Քրիստոսի», Քրիստոսի» Ոմանք ալ կ'աշխատին եկեղեցին հրեական օրէնքին հպատակեցնել Շարժապահեւուն պէս։ Ասոնց ալ պէտք է ըսել, «Աւետարանին, Աւետարանին» Եւ շատեր բաժանման եւ կռիւի ոգւոյն առաջարկը տալով զուրկ կը մնան հոգեւոր կեանքէ։ Ասոնց ալ պէտք է ըսել, «Քրիստոսի, Քրիստոսի»։

Բուն խնդրին գալով թղթակիցին ըսածը սա է։ Եկեղեցւոյ բարելոյթութիւնը յառաջադիմութիւն է ի դէպ անհաւատութեան [դէպ ի անհաւատութիւն]։ Բայց Քրիստոնէական կրօնը յառաջադիմութիւն չունի եւ ոչ ալ եկեղեցին։ Կրօնքը եւ եկեղեցին չեն յառաջադիմեր։ Կրօնքը եւ եկեղեցին հաստատուած են մեր հաւատքին եւ Ս.

Գրոց վրայ եւ հաւատքը հաստատուած է Քրիստոսի եւ իր եկեղեցւոյն վրայ, որ անփոփոխելի է առաքելոց ժամանակէն մինչեւ այսօր եւ յաւիտեանս։

Զուարճալի տրամաբանութիւն։ «Եկեղեցին մեր հաւատքին վրայ եւ մեր հաւատքը եկեղեցւոյն վրայ հաստատուած է»։ Արդ ո՞րը որո՞ւ վրայ հաստատուած է։ Ասիկա, զոր տրամաբանները «Յոռի չըջան» կը կոչեն, Բողոքական եկեղեցւոյն սկզբունքը չէ։ Արդ «Հայ Բողոքական թղթակից»ը կամ Բողոքական չէ իրօք, կամ իր եկեղեցւոյն սկզբունքները չգիտցող Բողոքական է։

Բայց չիտա՞կ է «Եկեղեցին չյառաջադիմեր» ըսել։ Մեր Տէրը կ'ըսէ, «Երկինքի թագաւորութիւնը մանանեխի հատի նման է, զոր մարդ մը առաւ, իր արտին մէջ ցանեց, որ ամէն սերմերէն պղտիկ է, ու երբ աճի, ամէն խոտեղէններէն մեծ է, ու ծառ կ'ըլլայ»։ Դարձեալ զանկա սերմի կը նմանցնէ եւ կ'ըսէ, «Առաջ խոտը, ետքը հասկը, անկէ ետեւ լեցուն ցորենը հասկին մէջ» (Մար. Դ. 26-28)։ Պօղոս առաքեալ եւս կ'ընդունի եկեղեցւոյ մէջ յառաջդիմութիւն (Եփես. Դ. 11, 13, 16, Ա. Կոր. ԺԳ. 9-11, եւն.)։ Եթէ նոյն իսկ Նոր Կտակարանին եւ բոլոր եկեղեցւոյ պատմութեան նայինք, անկարելի է չտեսնել այս յառաջդիմութիւնը։

Մանաւանդ «Թղթակից»ն ինք ուրիշ պարբերութեան մը մէջ կ'ընդունի թէ եկեղեցւոյ մէջ բարելոյթութիւն կայ, եւ ուստի ինք ջրած է իր այս խօսքը։ Կ'ըսէ, «Քրիստոնէական եկեղեցւոյ ամէն հատուած եւ յարանուանութիւնը որ ունին իրենց ուրոյն վարդապետութիւնը եւ դաւանանքը, արդէն տեսակ մը եկեղեցական բարելոյթութիւն են, որոնք օրէնքի եւ սահմանի տակ դրուած են ժամանակին»... Եւ եթէ այս Քրիստոնէական եկեղեցւոյ բարելոյթումներուն մէջ նոր բարելոյթումներ փնտռելու պէտքը զգանք, կրնանք եկեղեցին այնքան հատուածներու եւ բաժանումներու փոխել որ այն ատենը պէտք պիտի ըլլայ մեր ընդունած բարելոյթման մէջ փնտռել Homeopathic դեղերուն պէս հաստատուած Ս. Գիրքը։

Հա՞րկ է ցուցնել թէ ասիկա դէմ առ դէմ ներհակ է վերեւ ընդօրինակուած խօսքերուն։ Առաջինին մէջ թղթակիցը կ'ըսէ թէ եկեղեցւոյ մէջ բարելոյթութիւն եւ յառաջդիմութիւն չկայ, իսկ երկրորդին մէջ կ'ըսէ թէ եկեղեցւոյ իւրաքանչիւր հատուածին եւ յարանուանութեան կազմակերպուելու ատենը տեսակ մը բարելոյթութիւն կար։ Բայց աստի, այս երկրորդ պարբերութեան մէջ

արտայայտուած գաղափարը եւս հակառակ է Բողոքականութեան սկզբունքին : Բողոքականութիւնը կը բողոքէ որոշ վարդապետութիւն եւ դաւանանք ունեցող եկեղեցիներուն այն վարդապետութիւններուն դէմ որոնք Աւետարանին հակառակ են, եւ կը պնդէ թէ ատոնք պէտք է որ փոխուին եւ Աւետարանին հետ համեմատուին : Արդ, այս «Հայ Բողոքականը» վերեւ ընդօրինակուած պարբերութիւնները ինչպէս կրնայ գրել եւ նոյն ժամանակ Բողոքական ըլլալ :

Հայ Եկեղեցին իր վարդապետութիւններն ու դաւանանքը դարեր առաջ որոշած եւ բարեշրջութեան շրջանը փակած է : Արդ, ըստ թղթակցին Եկեղեցին այլ եւս չփոխուիր եւ փոխուելու չէ : Դիցուք թէ այս Հայ Թղթակիցը Բողոքական է, կամ Բողոքական պիտի ըլլայ : մինչ Բողոքականութիւնը Հայ Եկեղեցիէն կը տարբերի վարդապետութիւններով, հիմա Հայ Եկեղեցին այս թղթակցին եւ անոր նման Բողոքական եղող Հայերուն կ'ըսէ, «Դիցուք Հայ Ժողովուրդէն էք, եւ Հայ Եկեղեցին ասկէ դարեր առաջ որոշած է իր վարդապետութիւններն ու դաւանանքը, որոնք չեն կրնար փոխուիլ : արդ պատշաճ չէ որ ներմուծէք մեր մէջ Բողոքականութիւն կոչուած նոր վարդապետութիւն մը » : Թղթակիցը ասոր դէմ ոչինչ կարող է ըսել : Ուստի կը օտիպուինք խորհիլ թէ յիշեալ «Թղթակից»ը կամ Բողոքական չէ իրօք, կամ իր Եկեղեցւոյն սկզբունքներուն անհմուտ Բողոքական է :

Մեր յօդուածին մէջ կէտի մը համար ըսած էինք որ սխալ չհասկցուի, բայց կը տեսնենք թէ թղթակիցը նորէն սխալ հասկցած է զայն : Կ'երեւայ թէ մեր բացատրութեան մէջ թերութիւն մը պատճառ եղած է այդ սխալ հասկցողութեան : Արդ եթէ այդպիսի թերութիւն մը կայ, լրացնենք զայն : Անունները երկու բան կը նշանակեն . մէկն է արտաքին գոյակ կամ եղելութիւն կամ ճշմարտութիւն, մէյ մ'ալ այդ գոյակին կամ եղելութեան կամ ճշմարտութեան նկատմամբ մեր գաղափարը կամ ըմբռնումը : Օրինակի համար . երբ կ'ըսեմ թէ, կամ Դիցուք կամ Դիցուք, մէյ մը կը հասկցուի դուրսը գտնուած առարկայ մը, մէյ մ'ալ կը հասկցուի այդ գիրքին կամ դպրոցին կամ տան նկատմամբ իմ գաղափարս : Ասոնց առաջինը չփոխուիր : Դիցուք սա տեղ կը կենայ, եթէ ես նայիմ, կամ փոքրիկ մանուկ մը նայի, գիտուն մը նայի, կամ տգէտ մէկը, գիրքը չփոխուիր : Բայց այդ գիրքին նկատմամբ իմ, սա տղուն կամ գիտունին եւ տգէտին գաղափարները իրարմէ տարբեր կ'ըլ-

լան : Ասիկա հանրածանօթ ճշմարտութիւն է : Արդ, երբ կ'ըսենք Երրորդութիւն, Քաւութիւն, Յայտնութիւն եւն . , այս բառերով երկու բան կը հասկցուի, մէյ մը Երրորդութեան եղելութիւնը, մէյ մ'ալ այդ եղելութեան նկատմամբ իմ գաղափարս : մէյ մը Քաւութեան եղելութիւնը, մէյ մ'ալ Քաւութեան նկատմամբ մարդոց գաղափար : մէյ մը Յայտնութեան եղելութիւնը, մէյ մ'ալ Յայտնութեան նկատմամբ մարդոց գաղափար : Եւ ասա կրօնական այսպիսի ճշմարտութիւններուն եւ եղելութիւններուն նկատմամբ Եկեղեցւոյ գաղափարները վարդապետութիւն անուանեցինք : Եւ այսպէս ըսինք թէ Երրորդութեան ճշմարտութիւնը, Քաւութեան եղելութիւնը, Յայտնութեան եղելութիւնը չեն փոխուիր, բայց Երրորդութեան վարդապետութիւնը, այսինքն մարդոց Երրորդութեան ճշմարտութիւնը հասկնալը եւ ըմբռնելը, Քաւութեան վարդապետութիւնը, այսինքն Եկեղեցւոյ Քաւութեան եղելութիւնը հասկնալը եւ ըմբռնելը, Յայտնութեան վարդապետութիւնը, այսինքն Յայտնութեան եղելութիւնը հասկնալը եւ ըմբռնելը կրնան փոխուիլ, եւ պարտին փոխուիլ : Այս է քաջայայտ ճշմարտութիւն, զոր կը պնդենք կը յուսանք թէ այլ եւս տեղի չ'մնար սխալ հասկցուելու :

ՀՈՒՆՁՔԻՆ ՍՏՈՒԴՈՒԹԻՒՆԸ

Որոշներու առակին մէջ, զոր Գրիստոս խօսեցաւ, կը տեսնենք թէ վիճակներու վրայ իրական ճշմարտութիւնը երեւան չեկաւ մինչև հունձքին ժամանակը : Մարդիկ որչափ ալ հաւատան թէ իսկապէս ծածկած են իրենց չար արարքները, յայտնութեան օր մը պիտի գայ անշուշտ : Սերմը կրնայ երկար ժամանակ ծածուկ մնալ : Բայց պտուղը զոր վերջապէս պիտի տայ՝ պիտի յայտնէ իրողութիւնը : Մարդիկ ամէն դարու մէջ կարօտ են եղած սա ազդարարութեան . «Մի խաբուիք, Աստուած ծաղը չ'ըլլար : Վասն զի ինչ որ մարդ մը կը սերմանէ՝ նոյնը պիտի հնձէ » :

Երբ նախանձաւոր ծառաները տեսան թէ արտին մէջ որոմ կար, ուզեցին իսկոյն ժողովել : Տէրովը պատասխանը նախ տարօրինակ կը թուի . «Ոչ», ըսաւ, «Թող տուէք որ լորումը և ցորենը՝ մէկտեղ աճին մինչև հունձքի պահունք » : Նոյնպէս կը նայի ան՝ այս աշխարհի

մէջ ամբարիշտներու ներկայութեան վրայ : Անհամբեր մարդիկ երբեմն կը զարմանան թէ ինչպէս Աստուած չարերուն թոյլ կու տայ ապրիլ : Այսու ամենայնիւ բարիները և չարերը մէկտեղ կը մեծնան միեւնոյն քաղաքին մէջ, երբեմն միեւնոյն տան մէջ : Բայց թէ և հոս մէկտեղ ապրին, բաժանման ժամանակն ստոյգ է :

Երբ հունձքին ժամանակը հասաւ, արտին տէրը ցորենն իր ամբարը ժողվեց, և որոմը այրեց : Երկրագործ մը կիրակի օրերն աշխատեցաւ, և աշնան լաւ հունձք մը ունենալով սկսաւ պարծիլ : “Կըսէիք թէ կիրակի օրեր աշխատիլս պիտի չարժէ,” ըսաւ հեգնօրէն քարոզչին : “Եւ սակայն չթուիր թէ Տէրը կ'ուզէ պատժել զիս, վասն զի ահա բոլոր ընկերներուս մէջ ես ունիմ ամէնէն լաւ հունձքը” “Այո,” պատասխանեց քարոզիչը, “ես ըսի թէ ձեզի պիտի չարժէ այսպէս առ ոչինչ գրել Տէրը : Այլ չըսի թէ Տէրը ձեզի հետ իր հաշիւը պիտի մաքրէ Հոկի մէջ :” Մարդիկ շարունակ իրենքզիրենք կը խաբեն այսպէս : Կը մոռնան թէ, թէ և հոս քիչ մը արդիւնք կը քաղենք, բուն հունձքը աշխարհի վերջն է :

✠

ԱՅՁԱՔ ՀՈՒՏԸՆ, ԼՈՒՑԿԻՆ ԷՆԱՐԻՉԸ

Յաճախ կը պատահի որ հնարիչ մը չտեսներ իր հնարքներուն եւ գիւտերուն առեւտրական արժէքը, եւ վերահասու չըլլալով այսպիսի գիւտերուն նշանակութեան, իր գաղտնիքները կը հրապարակէ, եւ ահա յետոյ մէկը ձեռք կ'առնէ անոր գաղափարները եւ զանոնք կը զարգացնէ եւ յոյժ շահաւէտ հնարքներու կը հասցնէ : Նիւ Եօրքէ հին հնարիչ մը այս նիւթը քննելով ըսաւ մօտերս : Առնենք, օրինակի աղագաւ, լուցկին : Աղքատ երիտասարդ վարժապետ մը կար Այգաք Հոլտըն անուն, որ սովորութիւն ըրած էր ամէն առաւօտ ելլել քիմիաբանութիւն ուսանելու իր դպրոցի ժամերուն սկօսելէն առաջ : Իրեն ձանձրալի թուեցաւ գայլախաղով եւ արեթով կրակ հանել ցօւրտ ձմեռուան մէջ ամէն առաւօտ, եւ ուստի մէկ երկու օր փորձելէ ետքը բաղադրութիւն մը գտաւ որ եթէ աստամաքօրի (հիւլ) ծայրը քսուելով շիման ենթարկուէր, կը բոցավառէր : Դպրոցին տնօրէնը

ապշեցաւ տեսնելով այս լուցկիները, եւ խրատեց երիտասարդ Հոլտընը որ մենաշնորհ խնդրէ իր այդ գիւտին համար : Բայց աղքատ եւ բաղձալիսատ երիտասարդը ծիծաղեցաւ միայն եւ շարունակեց լուցկիներ շինել իրեն համար, մինչեւ անգամ ձառախօսութիւն մըն ալ ըրաւ եւ ունկնդիրներուն ըսաւ թէ ինչպէս լուցկիներ կրնային շինել իրենք ալ իրենց համար : Այս գիւտը Հոլտընի այնպէս դիւրին եկած էր, որ անոր աչքերը չնշմարեցին գիւտին անհուն արժէքը : Տարի մը յետոյ Եւրիշ մարդ մը Հոլտընի լուցկին ի վաճառ հանեց եւ հարկաւ շատ հարստացաւ : Այգաք Հոլտըն, լուցկիին հնարիչը, հնարեց նաեւ բուրդ գզելու մեքենայ մը : Անոր օրերէն առաջ բուրդը ձեռքով կը գզուէր : Գործին ձեռք զարկաւ եւ շինեց այդ մեքենան : Ինք յաջողեցաւ բուրդի գործին մէջ հիմա, եւ կրնար շատ ժամանակ եւ ստակ տալ իր գաղափարներուն իրագործման համար : Փորձերու համար աւելի քան 60,000 Անգլ. ոսկի ծախսեց եւ բուրդ գզելու մեքենային վրայ քսանըմէկ տարի աշխատեցաւ : Երբ Հոլտըն վերջապէս աւարտեց այս մեքենան, անոր շատ աւելի յարգ ընծայեց քան զոր ընծայած էր լուցկիին : Անիկա իրօք լուցկիէն աւելի յարգի չէր, բայց Հոլտըն անոր համար աւելի ժամանակ եւ աշխատութիւն վատնած էր : Ուստի հրապարակ հանեց զայն յոյժ գգուելութեամբ : Յաջողեցաւ այս գիւտը, իր մենաշնորհի իրաւունքը տարին 200,000 Անգլ. ոսկի կը շահեցնէր իրեն : Բայց կրնար տաւրին 2,000,000 Անգլ. ոսկի շահիլ, եթէ լուցկիին համար մենաշնորհ ստանար : »

ՄԻՋԱՐԻԻՆՈՒԹԻՒՆ

Կենդանական մարմինն անդառուութեան ընթացքը շատ անգամ նմանցուած է հնոցի մէջ հանքածուխի սպառումին : Այս գործողութեան միջոցին զօրութիւն կը ծնանի մեքենան բանեցնելու համար, բայց երբ վառելանիւթը կը սպառի, կղկղանք եւ մօխիւր կ'արտադրի : Եթէ մօխիւրները չվերցուին, շուտով կը խցեն օդին անջքերը եւ կ'արգելին այրումը : Այս վերաբանութիւնը (նմանութիւնը) անկատար է, վասն զի կենդանական մարմինն մէջ մարտողութեան, իւրացողման եւ օդընտելութեան գործողութիւնները շատ կնճռոտ են, եւ տակաւին մասամբ միայն հասկցուած են մինչեւ իսկ ընտախօսներէն : Այսու ամենայնիւ գիտենք թէ աւելորդ կամ փտած արտադրութիւններուն արագ օդընտելութիւնը բացարձակապէս հարկաւոր է առողջութեան շարունակութեան համար, ոչ միայն

այն պատճառաւ որ այս փտած արտադրութիւնները կը խցեն ծակերը եւ կը մարեն կրակը եթէ թոյլ տրուի որ անոնք այդպէս հաւաքուին դիպուին, այլ նաեւ եւ մանաւանդ անոր համար որ անոնց շատը ազդեցիկ թոյն են, որոնք եթէ վերջօտին արեան մէջ ընդունուին ծծուելով, մինչեւ իսկ չնչին քանակութեամբ, շուտով կը խաթարեն առողջութիւնը կամ մահ յառաջ կը բերեն:

Այս թոյներուն ամէնէն գորաւորներէն եւ գործօններէն մօնք կը ջնջուին երիկամուքներուն միջոցաւ երբ մարդ քաջառողջ է, եւ եթէ միան արիւնին մէջ (Պրայթի արտ ունեցողին ներքը, օրինակի աղագաւ), պիտի յառաջ բերեն արեան տեսակ մը թունաւորում, որ կը կոչուի միզարիւնութիւն (Եւերէմիա): Միզարիւնութեան մէջ թոյնը գլխաւորապէս կը ներգործէ ջրային դրութեան վրայ, որուն նշաններն են գլխու ցաւ, նուազում եւ հոռակ ուրեմի ջրաձգութիւններ եւ անզգայութիւն:

Եթէ մէկը, որ գիտցուած է թէ երիկամուքի արտ ունի, կը տառապի սաստիկ եւ շարունական գլխացաւով եւ շատ քնէած կ'ըլլայ, պէտք է դարմանել զանկա եթէ կ'ուզուի ջրաձգութիւնը արգելի: Դարմանն է երիկամուքներուն անկարողութեան օգնել օգնականութիւնը աւելցնելով ուրիշ կերպով, այսինքն մորթին եւ աղիքներուն միջոցով:

Հարկաւ այս բանը բժշկին գործն է. բայց բժշկին բացակայ գտնուած ատենը ջրաձգութիւնը կրնայ արգելուիլ, եթէ առատ արտաշնչութիւն յառաջ բերուի հիւանդը փաթթելով թաց սաւանի մէջ եւ յետոյ զանկա քանի մը վերամկներով ծածկելով անկողինն մէջ, եւ շրջապատելով տաք աղիւսներով կամ տաք ջրով լեցուն շիշերով, բայց առանձն պէտք է լաւ մը փաթթել Ֆանէլաներով արպէս դի չայրուին: Այս դարմանը կրնայ արգելիլ աւելի ծանր ախտանիշներ եւ խափանել ջրաձգութիւնը մինչեւ որ բժշկը հասնի եւ աւելի ազդու դարմաններ մատակարարէ:

ԺԱՆԳԻ ՊԱՀՈՂ. ՀԵՂԱՆԻԻԹ

Ինչ բարիք պիտի ըլլայ, եթէ ստոյգ ելլէ ինչ որ մօտեցում կը պատմուի, թէ Հունգարացի քիմիագէտ մը գտած է հեղանիւթ մը, որ ժանգոտելէ կ'արգելէ իրեն մէջ միտուած ամէն բան: Այն ատեն երկրագործը կրնայ իր գործիքները ընկղմել անոր մէջ եւ զանոնք դուրսը թողուլ անձրեւը, երբ որ ուզէ, առանց աւրուելէն վախճալու: Կ'ըսուի թէ նոր հեղանիւթը ոչ միայն կ'արգելէ ժանգը եւ փտութիւնը, այլ կը կարծրացնէ փայտը եւ աղիւսը: Փայտը պատշաճօրէն սնոր մէջ դրուելէն ետ-

քը ջուրէն ներգործուելէ բացարձակապէս զերծ կը մնայ: Աջօրէնէն կ'օչուած օոյն հեղանիւթին վրայ աւելի լիակատար մանրամասնութիւններու կը սպասուին հետաքրքրութեամբ:

ՄՐ. ՄԱՔՆԻԼԻ ՄԵԿ ՔԱՐՈՁՐ

(Ա. Գ. Գ. Գ. Գ.)

Մատ. Ժ. 42-52

Մայրաքաղաքիս զանազան ազգայնութեանց պատկանող բազմաթիւ անձեր Մայիս ամսոյ մէջ մեծ հետաքրքրութեամբ եւ փափաքով ունկնդրեցին Սկովտացի հռչակաւոր եւ պերճախօս քարոզիչ Մր. Ճ. Մաքնիլի հոգեւունչ ու օգտաշատ քարոզներուն: Հետագան է ամփոփումը քարոզին, զոր եզական աւետարանիչը խօսեցաւ Կէտիկրայի Ամերիկեան վարժարանին մէջ, եւ զոր թերթիս ընթերցողներ կը յուսանք թէ հաճոյքով պիտի կարդան:

Սիրելի բարեկամներ, կոյր եւ մօւրացիկ Բարտիմէոսի վրայ կը փափաքիմ խօսիլ ձեզ այս գիշերու կը հաւատամ թէ այս մարդուն օրինակը մեծ խթան մը կրնայ ըլլալ ռեւէ մէկուն, որ աշխարհի եւ ի տրտէ կը փափաքի Յիսուսի երթալ ու հետեւիլ: Այս գլխուն 17-31 համարներուն մէջ կը կարգանք նաեւ հարուստի եւ հպարտի մը պատմութիւնը: Եթէ երկու լեզու ունենայի, պիտի փափաքէի հաւատարապէս խօսիլ այս երկու մարդոց վրայ, որոնք շատ նկատումներով այնքան կը նմանին իրարու: Կոյր մօւրացիկը շատ կը նմանի այս հարուստ մարդուն, որ քանի մը անգամ սնանկութեան դատարանէն անցած է: Որովհետեւ չեմ կրնար խօսիլ այս երկու մարդոց վրայ միանգամայն, ուրեմի կը նախընտրեմ խօսիլ Բարտիմէոսի վրայ: Յիսուս մարդուն է որ կը զիջանի: Անկա ընկերականութեան օգնականները եւ խրատութիւնները կը զլէ եւ անդին կ'անցնի:

Քարոզիք բաժանումները, գլխաւորաբար երեք են: Եթէ կ'ուզենք հոգեւորապէս փրկուիլ, պէտք է 1. Եռանդ: 2. Յաւատում եւ անդ: 3. Անհատական, անձնական եւ անդ: Եւ ի վերջոյ պիտի հասնինք հոգ. փրկութեան, որուն կը փափաքենք ձգտիլ: Առաջին չխաբեր զմեզ: Անկա անյեղի, յաւիտենական օրոյ Աստուած է: Անոր առաջարկած պայմանը շատ օրոյ, պարզ է: «Ով որ կը խնդրէ՝ կ'առնէ» Բարտիմէոս ալ խնդրեց, եւ աշխարհէն ընդունեց: Պէտք է ընդունիլ թէ ինչպէս որ էին այս կոյրին մարմնաւոր աչքերը, նոյնպէս կոյր են նաեւ մեր հոգիին աչքերը: Ծննդեամբ եւ բնութեամբ մեր հոգիները կոյր են: Տիե-

գերքին մէջ կայ միայն մէկ էակ, որ կարող է վերցնել կուրութեան թանձր վարդոյրը: Եւ այդ էակը Յիսուս Քրիստոսն է:

Վայրկեան մը նայինք Բարտիմէոսի եռանդին, որ այնքան զարմանալի եւ օրինակելի է: Յիսուս կ'անցնի Սրիքովէն: Կոյր-մուրացիկը յանկոծ կը լսէ մեծ ամբոխի մը ձայնը եւ ոտքի տրոփւիւն: Բարտիմէոս կը փութայ բարձրաձայն հարցնել. «Ի՞նչ է այս:» Անցորդ մը կը մօտենայ անոր, եւ կը պատասխանէ. «Նազովրեցի Յիսուսն է:» Ամբողջ երկիրը կը հնչէր այս եզակի Մարդուն մեծ համբաւով իբր հմուտ Վարդապետ, Մեսիա եւ Աստուծոյ Որդի: Չկար այդ երկրին մէջ մարդ մը, որ չձանձնար զԱնիկա: Այսպէս կոյրը երբ կը լսէ ինչո՞նչ համբաւաւոր Յիսուսն է, որ կ'անցնի այդ ճամբէն, ինչո՞նչ մեծաձայն կ'աղաղակէ. «Յիսուս, Որդի Դաւթի, ողորմէ ինձի:» Հակառակ ծանր լուսահատութեան, որուն մատնուած էր մուրացիկը, յոյսի նշոյլ մը կը ցոլայ իր տխուր դէմքին վրայ:

Հոգեւոր արթնութեան մը առաջին եւ գլխաւոր նշանն է հետաքրքրութիւնը, որով անտարբերութիւնը կը փարատի, ինչպէս մատախապատ մշուշ արեւին լուսաշող ճառագայթներու ազդեցութենէն: Եթէ Բարտիմէոս անտարբեր գտնուէր, ամէնքս ալ պիտի մեղադրէինք, այսպէսինքն զինք: Պիտի ըռէինք անոր, Սկովտացիներու նման, «Թէ' խուլ ես եւ թէ' անխել» Մայրաքաղաքի մեծ կամուրջին վրայ գտնուած ոեւէ մուրացիկ այս կոյրին նման պիտի ընէր, երբ իմանար թէ Յիսուս պիտի անցնէր նոյն ճամբէն: Մենք եւս մուրացիկ ենք: Կատարելապէս անօթի եւ ծարաւ ենք: Եթէ կ'ուզենք կշտանալ եւ յազենալ, քոյր-կույր կը կարօտինք Յիսուսի: Եթէ եռանդ չունինք, անհրաժեշտ է հոգեւորապէս օթափիլ: Մի ըլլաք այնքան հպարտ, որ չուզէք առաջնորդուի կոյրի մը օրինակով:

«Յիսուս, Որդի Դաւթի, ողորմէ ինձի:» Եթէ կ'արժէ հոգիի փրկութիւնը ունենալ, կ'արժէ օւրինն որ հետաքրքրուի ըլլանք ձեռք ձգելու զայն: Եթէ սակայն իսկոյն չտիրանանք անոր, վստահ ըլլանք թէ Աստուած կը փորձէ զմեզ: Պէտք չէ նմանիլ այն տղաքներուն, որոնք տուններու դռները կը զարնեն եւ կը փախչին: Պէտք է զաղբինք կրօնքը խաղ մը նկատել: Ինչ է աղօթքին նշանակութիւնը. — Աղօթքը աղերս մը, խնդրք մը կը նշանակէ Աստուծոյ ուղղութեամբ: Շատեր յաճախակի կ'աղօթեն, եւ սակայն բանի մը չեն սպասեր: Ասիկա պարզապէս կը նշանակէ կրօնքին հետ խա-

ղալ: Զրի պարզեւ մը կայ պատրաստ Յիսուսի կողմէ: Միակ պայմանը սա է որ մենք երկնցնենք մուրացիկի մը ձեռքը եւ ընդունինք զայն: Մարդկային բնութիւնը Աստուծոյ առջեւ մուրացկան մըն է եւ հպարտ մուրացիկ մը: Եթէ մուրացկան մը կ'ուզենք ըլլալ, այս մուրացիկին նման պէտք է ըլլալ: Այն մուրացկանը, որ կը զիջանի ձեռքը կարկառել, երբեք անօթի չկրնար մնալ: Պէտք է զաղբինք այնպէս ձեռնալէ իբր թէ առանց Յիսուսի բարեկեցիկ ենք, եւ այնքան զօրաւոր ենք որ պէտք չունինք զօրութեան: Զարաշար կը սխալինք:

Անգամ մը եւս կրկնենք մեր քարոզին բնութեանը. «Յիսուս, Որդի Դաւթի, ողորմէ ինձի:» Բարտիմէոսի այս աղաչաւոր աղերսը կը նշանակէ. «Ինձի ալ ըրէ ինչ որ ուրիշներուն կ'ընես: Ինձի ինչ փոյթ, եթէ, ուրիշներու նման, ես ալ չբուժուիմ մահաբոյր հիւանդութիւններէս, անբուժելի ախտերէս: Ինչ փոյթ, եթէ ես ալ չազատուիմ, չփրկուիմ կործանարար, մահաոյթ մեղքերէս:» Անհատական, անձնական եռանդնատուութիւն: Ահա այս պատմութեան էն գործնական դասը:

Շատեր կը նեղէին, կը ստիպէին եւ «կը յանդիմանէին» խեղճ Բարտիմէոսը, «որ լսէ:» Օ՛հ, ինչ ստորին, զձեռք անձնասիրութիւն: Շիտակը պիտի չուզէի հաւատալ, եթէ Սբ. Դիրքին մէջ զբոլորած չըլլար, ցցուն օրինակին այսքան վատ անձնասիրութեան մը, զոր խուժանը ցոյց տուաւ այս կոյր մարդուկին հանդէպ: Մուրացիկը իր քովէս-քով զօրութեամբ բռնէին եւ սրտամորմօք եղանակով մը կը ճչէր ու «կ'աղաղակէր»: Որդի Դաւթի, ողորմէ ինձի:» Ամբոխը, վերջին աստիճան անհանգիստ եւ արտնդած, անձնասիրաբար ու վայրագօրէն կը պոռար անոր երեսին: «Լուռ կեցիր, գոցէ բերանդ:» Այդու կը կողոպտէին Յիսուսի փառքը: Մարդիկ պէտք էր որ մուրացիկին մօտենային, եւ ըռէին, «կը փափաքէս Յիսուսը տեսնել: Պատրաստ ենք զքեզ առաջնորդել ամբոխին մէջէն եւ տանիլ Անոր: Մենք Յիսուսի բարեկամներն ենք:» Ոչ քը կար այս խօսքերը ըսող այն հոծ բազմութեան մէջ: Ընդհակառակն անձա՛հ, անարգալից խօսքերով կը սաստէին հէգ կոյրը «որ լսէ:»

Կը կարծէք թէ Բարտիմէոս ամբոխին յանդիմանութենէն եւ օղորտնալիքներէն սկսաւ չիկնիլ ու օտարափիլ, եւ ըսել. «Մեծ նեղութիւն պատճառեցի ձեզ: Զեր մասնաւոր ներողամտութիւնը կը խնդրեմ: Ա՛լ չեմ պոռար:» Այսպէս: — Օ՛հ,

ոչ։ Անիկա երկարատեւ եւ կոկորդը պատուելու աստիճան բարձր ձայնով մը անընդհատ կը գոչէր, կը պոռչտար այն յաւիտենական յանկերգը . «Ուղորմէ ինձի»։ Եթէ մուրացիկ մը պիտի ըլլանք, պէտք է Բարտիմէոսի նման համարձակ մուրացիկան մը ըլլալ։ Իսկ եթէ վարանոտ, երկչոտ մուրացիկ մը ըլլանք, անշուշտ անօթութենէ սովամահ պիտի ըլլանք, պիտի մեռնինք։ Եթէ կ'ուզենք հոգեւոր փրկութիւնը ձեռք ձգել, պէտք է եռանդուն ըլլանք։ Պէտք է անշուք Յիսուսի դիմել։ Եթէ մարդիկ չեն առաջնորդեր զմեզ, փոյթ չէ։ Պէտք է առանձին երթալ Անոր։ Եթէ ուրիշներ մեր վրայ կը խնդան, կը ծիծաղին, մի ամչնաք։ Վերջապէս անոնք ամօթահար պիտի ըլլան։ Յիսուս է մեր նշանակէտը։ Նոյն իսկ դժոխքին ամբարկուռ դուռները կարող պիտի չըլլան դիմադրել հոգիի մը, որ կ'ուզէ փրկուիլ։

«Ա'լ աւելի կ'աղաղակէր»։ Բարտիմէոսի դէմ եղած հակառակութիւնները եւ նախատիքները զրգեցին ու խրախուսեցին զինք «ա'լ աւելի» աղաղակելու։ Հոգիի փրկութեան այսպիսի արգելքներէ եւ դժուարութիւններէ ազատելու համար մարդ պէտք է եռանդուն ըլլայ։ Պէտք է հաստատ որոշման զալ թէ կ'ուզենք փրկուիլ հոգեւորապէս, եւ կատարեալ մարդու նման ապրիլ։ Հոգիի փրկութիւնը ձգի՞րք է։ Եթէ կը փափաքինք, Աստուած պատրաստ է արթնցնել մեր հոգին իր խոր թմբութենէն։ Պիտի ընէ զմեզ հաստատամիտ եւ պարկեշտ մարդիկ։ Աստուծոյ ճշմարտութիւնն ալ յաճախ կը նմանի դառնահամ դեղահատի մը, զոր կլլել թէեւ հաճելի չէ, եւ սակայն անիկա +ի+ ժամանակէն ցոյց պիտի տայ իր անխուսափելի ազդեցութիւնը եւ բարերար արդիւնքը։

«Յիսուս կանգ առաւ»։ Ինչո՞ւ։ — Որպէս զի կոյր Բարտիմէոսը իրեն բերեն։ Անիկա կանգ կ'առնէ մուրացիկի մը սրտաշարժ աղաղակէն։ Յիսուս իր ականջները չփակեց։ Անիկա չըսաւ . «Ես բազմազգաղ եմ։ Ձեմ կարող ամէնուն ալ հասնիլ»։ Ձըսաւ այսպէս։ Յիսուս կանգ կ'առնէ անձանօթ մուրացիկանի մը սրտածմբիկ աղաղակը լսելով։ Անիկա խօսեց յիշեց իր խօսքը։ «Ով որ կը փնտռէ, կը գտնէ»։ «Ով որ Յիսուսի անունը յիշէ, պիտի փրկուի հոգեւոր»։

«Յիսուս կանգ կ'առնէ»։ Եւ իսկոյն կը հրամայէ զինք չըջապատող բազմութեան որպէս զի փութով եւ ուղղակի իրեն առաջնորդեն կոյրը։ Օ՛հ, Յիսուսի դիմեք, եւ աղաչէ։ Պատուական Փրկիչ մը անինք։ Մի զբաղիք այս արտաքին ձեւակերպութիւններով, ծէսերով եւ արարողու-

թիւններով։ Մէկդի ձգեցէք կեղեւը, եւ ջանաղէք միջուկին տիրանալ։ Եւ Անիկա Յիսուս է։ Յիսուս կը հրամայէ բազմութեան որ կանգ առնէ։ Ինչո՞ւ։ — Այս զազրելի անձնասիրութիւնը դառնապէս յուզեց զինք։ Այսպէս շատեր ամբօխին մէջ կը գտնուին, բայց չունին նոյն իսկ մասնիկ մը Յիսուսի անսպառ, յաւիտենական սէրէն։ Յիսուսի նայեցէք։ Անձամբ Անոր դիմեցէք, կը հաւատամ Սբ. Գիրքին, աղօթքին, հաղորդութեան, մկրտութեան, խաչին, եւն։ Եւ սակայն մեր անշուշտ հիւանդութեան համար պէտք ունինք անշուշտ բժիշկի մը։

Խուժանք ըսաւ Բարտիմէոսի . «Բա՛ջ եղի՛ր, եղի՛ր, (Յիսուս) քեզ կը կանչէ»։ Յիսուս չէ թէ կոյրը ի՞նչ պատասխան տուաւ։ Բայց շատ հաւանական է որ այսպէս պատասխանեց . «Շնորհակալ եմ, եւ սակայն բան մը չըրիք ինձ»։ Հիմա մարդիկ փոխանակ ճամբան խափանելու, օգնութեան կը փութան անոր։ Ջանանք Դիւք մէկը տանիլ Յիսուսի։ Այս ընենք մեր կեանքի գլխաւոր սկզբունքներէն եւ նպատակներէն մէկը . Բարտիմէոս հիմա ա'լ Յիսուսի քով, Անոր դէմ առ դէմ կը զբառնուի։ Յիսուս կը հարցնէ կոյրին . «Ի՞նչ կ'ուզես որ քեզի ընեմ»։ Պատասխանը շատ պարզ է . «Այս քերս բացուին»։ Խեղճ մուրացիկը չգիտեր թէ ի՞նչպէս կատարուեցաւ բժշկութիւնը։ Բայց իրողութիւն է, եւ անհերքելի։ Անիկա գիտէր եւ կ'ըսէր միայն մէկ բան . «Կոյր էի . հիմա կը տեսնեմ»։

Դիտե՛ք մեր կուրութիւնը — ընական անհաւատութիւն։ Կը զգանք թէ մեզէ ճամբուած, հեռացած է անիկա, Յիսուս իրաւէն է։ Թէեւ չենք կրնար զինք տեսնել մեր այս մարմինի աչքերով, սակայն կարող ենք հոգիի աչքով տեսնել։ Ո՞վ տեսած է իր ուղեղը։ — Ոչ ոք։ Անգէկ է որ չենք տեսներ զայն։ Լսել, գիտնալ Գրիգորիոսի նկատմամբ, եւ չերթալ, չյանձնուիլ Անոր, արդարեւ էն մեղադրելի, այսպանելի անխելութիւնն է։ Յիսուս կ'ամ մօքող կ'ընէ, կ'ամ ոչինչ։ Ո՛հ, չար համարհենք, չնախատենք խաչը։ Եթէ կարկառունք մուրացիկի մը ձեռքը, անշուշտ պիտի ընդունինք մեր հոգեւոր փրկութիւնը ձեռքէ մը, որ կը կրէ զամի մը խոցը։

Բարտիմէոս խնդրեց եւ ընդունեց։ Յիսուս ըսաւ կոյրին . «Գնա, քու հաւատքդ քեզ բժշկեց»։ Անիկա կրնար ըսել . «Բի՛մ Աստուածային գորութեամբ կը բժշկեմ զքեզ»։ Եւ սակայն Յիսուս այդ առիթով ուղեց շնչաւ կարեւորութիւնը բանի մը — հաւատք — որ այնքան կենսական է մարդուն

համար : Հաւատք՝ որ մարդոց Գրիստոնէական կեանքի երեք զխաւոր հիմերուն առաջինը եւ էն անհրաժեշտն է : Շատեր կը հաւատան Յիսուսի , բայց հոգեով փրկուած չեն դեռ : Բարտիմէոս հաւատաց եւ ընդունեց զայդ մը առողջ աչք : «Ան որ կը հաւատայ Աստուծոյ Որդիին , յաւիտենական կեանք ունի » :

Փոքրիկ պատմութեամբ մը կ'ազգեմ վերջ տալ քարոզիւմ . Երբ առաջին անգամ Աւետարանի պաշտօնէութեան սկսայ Էտինապօլիսի (Սկովտիա) մէջ , նախընտրեցի քարոզչութիւնը եկեղեցիի մը , որուն ժողովուրդը սակաւաթիւ եւ աղքատիկ էր : Մասնաւոր դիտումով մը ըրած էի այս ընտրութիւնը : Վախցայ որ եթէ մեծ եկեղեցիի մը հօգը տառնանք , թերեւս անճարակութեամբ եւ ձախաւերութեամբ յաւատ պատճառ ըլլայի անոր տակաւ տկարանալուն : Պատիկ եկեղեցիի մը ընտրեցի , որպէս զի թերեւս կարող ըլլայի դէթ նոյն վիճակին մէջ պահել զայն :

Շատ չանցած ամբողջ քաղաքը կը խօսէր ժողովրդական նոր պատուելիին եւ անոր ժողովրդական քարոզչներուն վրայ : Քիչ ատենէն պաշտամունքի ներկայ եղողներուն թիւը հետզհետէ կ'աւելնար : Ժովասարահին պատերը ա'լ նեղ կու գային ունկնդիրներու մեծ հոսանքին , որ ամէն անգամ կը խուժէր դէպ ի հոն : Աւելի ընդարձակ աղօթատեղիի մը պէտքը ա'լ անհրաժեշտ դարձած էր : Սակայն ժողովուրդը աղքատ էր : Ուստի բարեբար անձերու գիմեցինք : Եւ յաջողեցանք համեստ դուստր մը մը ձեռք բերել նոյն նպատակին համար : Բայց գործը աւարտելու համար 150 ոսկիի պէտք մը կար դեռ :

Երեկոյ մը մեծ մտածումի , մտահոգութեան մէջ ընկղմած էի , երբ յանկարծ զարնուեցաւ մեր տան դուռը : Քիչ մը վերջ սպասուհին ներս առաջնորդեց մարդ մը : Զիրար փոխադարձաբար բարեւելէ վերջ , անծանօթը ըսաւ . «Դուք չէք ճանչնար զիս , բայց ես զձեզ կը ճանչնամ : Թէեւ ես չեմ վերաբերի ձեր եկեղեցիին , սակայն զիտեմ որ մեր մօտ գտնուած եկեղեցիին հովիւն էք : Ի որտէ կը համակրիմ ձեր օկսնակ գործին , որուն համար կ'իմանամ թէ վերջերս հօկայաքայլ համեմատութիւններ առած է : Կը համակրիմ ձեզ եւ ձեր վսեմ գործին : Աստուած ինձի դրամ չնորհած է : Բայց ինձ չվերաբերի անիկա : Տէրոջը մատակարարն եմ ես : Ո'րչափ դրամի պէտք ունիք : Ընէք եւ անվճար պիտի վճարեմ : Պահիկ մը կանգ առի , եւ ըսի իւրովի . «Շատ աղուոր պատառ մը կ'երեւի այս : Սակայն չեմ ճանչնար այս մարդը :

Տեղեկութիւն չունիմ իր վրայ : Արդեօք կատակ կ'ընէ : Եթէ այո , Սկովտացիի մը համար մեծ ամօթ է խաբուիլ : Խաղ մը կը կարծէի : Զէի վրտաներ անոր անկեղծ խօսքերուն : Երկրորդ անգամ անծանօթը հարցուց . «Ի՞նչ կ'ուզէք որ տամ : Ի՞նչ է ձեր եկեղեցիին աջակց պէտքը : Ինչո՞ւ չէք խօսիր . մի քաշուիք . պատասխանեցէք : Պահանջուած գումարը ճիշդ հիմա պիտի ընդունիք ամբողջովին : Կ'սպասեմ » :

Մեծ տաքնազով , ամօթով , եւ , որ աւելին է , թերահաւատութեամբ պատասխանեցի . «Միայն 100 ոսկի » : Իսկոյն անծանօթ հիւրս ձեռքէս առաւ գրիչս , եւ կտոր մը թուղթի վրայ մեքենաբար գրեց «100 Անգլ. ոսկի » : Եւ սակայն չէի հաւատար դեռ : Բայց մեծ եղաւ զարմանքս , երբ յաջորդ առաւօտ այնքան դիւրաւ գանձեցի նոյն չէր , զոր կեղծ կը կարծէի : Ուրախութիւնս տրոմախառն էր : Մեծ վիշտ , ցաւ զգացի , որ այնքան յարմար պատենառիթէ մը չօգտուեցայ : Պատճառ . — Զհաւատացի եւ չվստանեցայ այդ մեծահարուստ ու պատուական մարդուն Կարոն-Բեռն եւ անկեղծութեան : Հակառակ անոր կրկնակի առաջարկութեան , չխնդրեցի ամբողջ — 150 ոսկի — գումարը : Մնաց որ 100 ոսկի ուղեւով , մեծ նախատինք մը ըրած եղայ այդ մեծահարուստ եւ բարեօէր մարդուն :

Յիսուս հոգեւոր փրկութեան գործը ամբողջովին կատարեց : Բարտիմէոս Բուրսանէր հաւատաց եւ վստանեցաւ Յիսուսի , եւ իսկոյն ընդունեց իր ամբողջ խնդրուածը : «Բաւ հաւատեղ զեզ բժշկեց » : Յիսուսի չհաւատալը եւ չվստանիլը՝ նախատել է զինք : Իսկ Անոր վստանիլը եւ հաւատալը՝ ընդունիլ է փրկութիւնը եւ կեանքը ճշմարտապէս եւ կատարելապէս : Վերջին խօսք մը : Կ'աղաչեմ անձնանքէր հաւատացէք եւ վստանեցէք մեր ամենօրհնեալ Փրկչին Յիսուսի : Նոյն իսկ երբ երկինքի փառքին մէջ գտնուինք , Աստուած պիտի չուզէ մեզմէ ուրիշ բան , այլ միայն հաւատաւ եւ չարահիշ Յիսուսի :

Կ. պոլիս

Գ. Ս. ԳՈՐԻԵԼԵԱՆ

ՄԻՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ԱՂՕԹՔ
(Դ. ԺԱ. 5-8)

Հոս է թերեւս միջնորդական աղօթքի լաւագոյն օրինակը . հիւրը անտարբեր , անգիտակից էրն հա՛ւաւ եղած դիմումներուն : Մովսէսի լեռան վրայի հանդիսաւոր աղօթքին՝ ժողովուրդը հաւատաքով կը մասնակցէր : Արբահամի աղօթքին նկատմամբ Արիմեւէքի նախապէս լուր տրուած էր :

Ա. Այս Աստուծոյ համար է. «Ինչու որ ան է աղէկը ու ընդունելին մեր Փրկիչ Աստուծոյն առջեւ» (Ա. Տիմ. Բ. 1-3): Աղօթք թագաւորաց համար ւստի Տէրունական աղօթքի խնդրուածքները միջնորդական հանգամանք ունին: Յակոբոս. «Աղօթքը բնէք իրարու համար որ բռնկուիք ւստի Պողոս. «Պատերազմակից եղէք ինծի ձեր աղօթքով ւստի Յիսուս Յովհ. Ժե. զլիսուն մէջ միջնորդական աղօթքի հիմնալի օրինակ մը կու տայ մեզ: Հարիւրապետի ծառային բռնկութիւնը (ծառային վրայ ունէ արժանիք յիշուած չէ) ի նորիս միջնորդին էր: Նոյնպէս Յայրօթին համար իւր աղջկը եւ Հրեայ բարեպաշտ մայրերու աղօթքով անոնց զաւակներուն (անգիտակից) օրհնութիւնը մեզի օրինակ ունինք: Ո՛րչափ աղքատ եւ անանկ պիտի ըլլայինք, եթէ ամէն մարդ նիւթապէս, բարոյապէս եւ մտաւորապէս իրեն համար շահէր եւ ժառանգել կամ ժառանգեցնել չըլլար: Մինչ յամենայնի գրեթէ ուրիշին սերմանածը կը քաղենք, ինչո՞ւ լաւագոյն բաժինին, բաղդին մէջ, սոյն գործակցութիւնը, հասարակաց սեղանը անտեսենք: Այս Աստուծոյ սեղանն է, եւ ամէն Գրիտունեայ անոր մատակարարը: Երուսաղէմի փոքրիկ եկեղեցիին աղօթքը Պետրոսին երկաթեայ դռները բացաւ, եւ Պենտեկոստէի 3,000ին դարձը պատրաստեց:

Բ. Մարտի 12-ը հարօրէն յիշարդարեալ է. Հիւանդ մը, ագէտ մը, անզգայ մը կրնանք իր բաղդին ձգել: Ստեփաննոս ինչպէս իր վարքով, նոյնպէս սիրազեղուն աղօթքով շահեցաւ Սողոմոն: Յայտ. Ա. 6. «Եւ մեզ... քահանաներ ըրաւ Աստուծոյ ու իր Հօրը ւստի Գիտենք քահանային պաշտօնը եւ ժողովուրդին կարօտը: Յիսուսի իր անձին մէջ կատարած արգարութիւնը եւ առաքիւնութիւնը — ինչպէս Դաւիթ Գողիաթին դիմացը — այլոց համար էր: «Եւ իմ անձն կը սրբեմ, կ'ըսէ սոյն միջնորդական աղօթքին մէջ, «որ անոնք ալ ինծմով սրբուած ըլլան ւստի ինչպէս Յիսուս նոյնպէս մենք Աստուծոյ սեղանին, հոգիներու փրկութեան սեղանին, աղօթքով եւ կեանքով զոհերն ենք, աշխարհի ոչ ինչին: Այս բացառութեամբ մեծ մարդ մը «ձոն Նոքսի աղօթքէն աւելի կը վախճամ քան թէ մեծ բազմութենէ մը, կ'ըսէր: Լուտեր «Բարոզական այսօր մեծ գործ մը ունիմ չորս ժամու աղօթքի կարօտ, ըսած է: Աշխարհ ոչ մէկ բանի այսօր այնքան կը կարօտի որքան յիշարդարեալ է:

Գ. Այս 12-ը ինչի քարեացիականութեան հին, ճշմարիտ եղբայրութեան, կարեկցութեան ամենազնիւ հո-

գին: Մեր լաւագոյն դատարար կը Յոր բռնկուեցաւ, երբ այս պարտքը, արտօնութիւնը կը կատարէր, կը վայելէր: Արեւմտեան լեռներու վրայ մագլցողներ չաւաններով իրարու կապուած են: Այս է Սիոնի սարը բարձրացողներուն հասարակաց ոսկի կապը, որուն մէկ ծայրը Փրկչին ձեռքն է: «Մեզ մէ ոչ մէկը իրեն համար կ'ապրի եւ ոչ մէկը իրեն համար կը մեռնի ւստի Սր. Պողոս. «Չկայ աւելի քաղցր բան քան գիտնալ թէ այսինչ, այնինչ անձը յաբատել է: Ինչ համար Աստուծոյ կը թախանձէ, իսկ այս Աստուծոյ համար լաւագոյն շնորհ է: Հայր մը որչափ կ'ուրախանայ իր զաւակներուն վրայ այս տեսնելով. հոգի ուրիշ. ահա Գրիտունեայ նմանի. ահա հաշտուիլ. ահա մեզմէ դուրս ելլել. ահա մէկ մարմին ըլլալ Գրիտունեայ: Թող այս տիբէ առ հասարակ, Եւ մարդ իր հոգեւոյն համար լաւագոյն տեղը գտած պիտի ըլլայ:

Դ. Այս 12-ը հարօրէն յիշարդարեալ է: Գիտենք վեցեանեան Սերովբէից ինչպէս աղօթելը: Հոն է գործի եւ աղօթքի սքանչելի մէկ օրինակը, «Երկուքով կը թուէին» (Ես. 2. 2): Աղօթքէն, միջնորդական աղօթքէն, ծնաւ միաբանարութիւնը, հիւանդանոցները, որբանոցները Աստուծոյ տանը նախանձը եւ ամէն բարեօրական ծառայութիւն: Այս է որ կը շարժէ Գրիտունեան ձեռքը, ոտքը, ի փառս իր Փրկչին: Երբ կը տեսնեմ հոգեւորապէս չէզոք, անտարբեր, անզգայ, բարի, սառած եղբայր մը, վստահ եղիւր թէ նա նոյն է իր աղօթքներովն ալ հանդէպ ուրիշներուն: Արդ, աղօթքնք այլոց համար յականջ յանուանէ շարունակ, ճշմարիտ սրբով, հաշտութեամբ, հարգութեամբ, աշխատասիրութեամբ եւ Աստուծոյ սիրով: Ահա մեր բնաբանին հիւրընկալը սեղան մը կը սարքէ իր ուրախութեամբ, կէս գիշերին դրացիէն ինչ առած բարիքներով: Վայ ան Գրիտունեան որ աշխարհին համար գէթ աղօթք մըն ալ չունի:

Իզմիր

Յ. Մ. ԲԱՆԵՆԻՆ

ՍԵՅՆԻ ԼՈՒԻՍԻ ՏՈՒՅԱՀԱՆԴԵՍԸ

Բայ Նամակ

Ամերիկայի մէջ երբեք ներելի չէ, կամ լաւ եւս է ըսել շատ քիչերուն ներելի է, ագէտ մնալ: Ուսանելու հազարեւմի պատեհութիւններ կան: Այս պատեհութիւններէն մին ընծայող նորագոյն հաստատութիւնն է Թղթակցական Վարժարան: Դատարարականութեան ապարանքի մէջ կարեւոր տեղ մը զբաղող այս բաժնի տեսուչ, երբ իրեն յայտնեցի թէ Թերթիս Թղթակից եմ եւ թէ այս հետաքրքրական վարժարանին վերաբերմամբ պիտի

գրեմ Աւետիքեան, շատ ուրախ եղաւ, մեզի հետ վարուեցաւ շատ յարգանքով, ցուցուց ամէն բան եւ ձրի տուաւ մեզ այս վարժարանին վրայ լիաւ լի տեղեկութիւն տուող գիրք մը :

Թղթակցական վարժարան գոլէճներու եւ հասարակականներու նման կատարեալ կազմակերպութիւն մ'է : Ունի իր դասընթաց, ուսուցչական մարմին, քննութիւններ եւայլն : Սակայն աշակերտ եւ ուսուցիչ չեն տեսներ բնաւ իրարու երես, թէ եւ մին կ'ուսուցանէ եւ միւսն կ'ուսանի : Այս ուսուցման եւ ուսանողութեան գործն յառաջ կ'երթայ միայն թղթակցութեամբ : Աշակերտաց թիւն է 675,000, որոցմէ խիստ շատեր իշխոհա այս վարժարանին կրցած են բարձր դիրքի հասնիլ եւ իրենց նիւթական ապագան ապահովել, ինչ որ պիտի չկրնային ընել եթէ տգէտ մնային : Վարժարանին ուշադրաւ եւ խիստ գովելի առանձնայատկութիւններէն մին է սա որ ունի գործնական ուղղութիւն մը : Հոն կ'ուսանիս եւ միայն կրնաս ուսանիլ ինչ որ կը բարեօքէ քո անտեսական վիճակ, մէկ խօսքով հացի խընդիր կը լուծէ : Հոն չես կրնար ուսանիլ հին Յունարէն, Լատինարէն եւ այլ այսպիսի առարկաներ, որք խեղճ աշակերտ տարիներով ժամաւաճած կ'ընեն եւ հուսկ յետոյ գանկկա դառն յուսաւրիպութեան կը մատնեն : Այս դպրոց մտնել ուզող աշակերտին կը յղուին երկու տեղակներ, որոց մէջ յստակօրէն կը բացատրուին իր ուսանելիք առարկաներ եւ կը տրուին հրահանգներ ու հարցումներ, որք նիւթ կը մատակարարեն անոր սերտողութեան : Աշակերտ իր գրաւոր պատասխաններ եւ հրահանգներ կը դնէ իրեն յղած ժամանակը պահարաններու մէջ, որոց հասցէներ տպուած են եւ կը յղէ զանոնք ուսուցչին : Այս վերջին ուշադրութեամբ կը քննէ խրկուած թուղթեր եւ, եթէ օրայններ կան, զանոնք կը որոգրէ ու աշակերտին կը վերադարձնէ : Եթէ կան հարցումներ կամ ուրիշ կէտեր որք անհաշկնաւի են աշակերտին, նա իրաւունք ունի հարցնել ուսուցչին, որոյ պարտականութիւն է պարզել հարցումները : Այսպէս մէկ դասն առնուելէ յետոյ, ուրիշ տետրակներ կամ թուղթեր կը խրկուին յաջորդաբար եւ աշակերտ անոնց վրայ կը կատարէ իր սերտողութիւն եւ արդիւնք կը հաղորդէ ուսուցչին, եւ այսպէս շարունակելով կ'ուսանի տաճարակալութիւն, գեղագրութիւն, թուաբանութիւն, օտար լեզուներ եւ այլն : Յաջող ուսանողներու անուններ կը խրկուին իր բնակած տեղւոյն նշանաւոր գործարանատէրերու եւ առեւտրական

տուններու : Այս կերպով աշակերտը պատեհ առիթ կ'ունենայ տոճարակալութեան, գրագրութեան կամ այսօրինակ ուրիշ պաշտօն մը ձեռք բերել ապագային : Հազարաւորներ այս միջոցաւ ունեցած են նախանձելի պաշտօններ : Տիփլումներ կը տրուին ուրիշ առարկայի մէջ ընթացաւարտ եղողներուն : Այս ալ շատ կը նպաստէ շուտով պաշտօն մը ձեռք բերելու, զի թղթակցական վարժարան ունի համարաւ եւ անոր ուսումնաւարտներ կը յարգուին իբրեւ կարող եւ գործնական մարդիկ : Շահաւէտ պաշտօններ ձեռք բերելու այս միջոցներէն զատ կայ ուրիշ միջոց մը եւս, որով շատեր ապրուստի խնդիր միանգամ ընդ միշտ կրնան լուծել : Միացեալ Նահանգաց կեդրոնական կառավարութիւն կը գործածէ պաշտօնեաներու լեզէոն մը թղթատարական, մաքսային եւ այլ գործոց մէջ : Այս բոլոր պաշտօններ, ամէնէն բարձրէն սկսեալ մինչեւ ամէնէն խոնարհ, քննութիւն տալով կ'առաջարկեն : Տրուած քննութիւններ յանձնախումբի մը կողմէն կ'առաջնանաւին : Բարձրագոյն նիշն է 100 եւ 70 նիշէն վար նիշ ընդունողներու քննութիւն չեղեալ կը սեպուի : Տարբեր պաշտօններու համար տարբեր քննութիւններ կը տրուին : Բարձր պաշտօններու քննութիւն շատ աւելի դժուար է : Թղթակցական վարժարան կառավարական այս պաշտօններու թեկնածու եղողներ լաւ մը կը պատրաստէ տրուելիք քննութեանց համար : Թերեւս շատերուն օգտակար եւ շահեկան կրնայ լինիլ, եթէ հոս պատմենք անձնական փորձառութիւն մը նկատմամբ այս քննութեան : Նախ յիշելու է թէ քննութիւնք անձ պէտք է լինի Ամերիկեան քաղաքացի, այսինքն՝ առնուազն հինգ տարի Միաց. Նահանգաց մէջ բնակած լինելու է եւ կարգ մը ձեւակերպութեանց ենթարկուելու է : Բժիշկը մեր այլեւայլ գործարաններ քննեց եւ տուաւ նպաստաւոր տեղեկագիր : Նաեւ մեր հասակ չափուեցաւ եւ մեր մարմին կշռուեցաւ : Վասն զի կառավարական պաշտօնեայ մը առնուազն 45 օխա կշռուելու եւ 5½ ոտք բարձր լինելու է : Այս բոլոր նախնական ձեւակերպութիւններէն ապահովագէտ անցանք : Կարգը եկաւ քննութեան, որոյ համար ամիսներով պատրաստուած էինք : Մոռցանք ըսել թէ պաշտօն, որոյ համար մենք քննուեցանք, կը վերաբերէր թղթատարական ճիւղին : Առաւօտ ժամ 9ին նամակատուն ներկայացանք եւ իբր երկու հարիւր անձանց հետ մտանք մեծ սրահ մը, քննուելու համար : Գրաւոր հարցումներ, որք վճիռնկթընի մէջ կը պատրաստուին բոլոր Միաց. Նահանգաց քաղաքներու համար,

ծրարներու մէջ կնքուած էին : Գննիչ մասնախումբը խախտեց կնիք եւ հարցմանց թուղթեր ցրուեց քննուելիք անձանց վրայ : Քննուեցանք վեց առարկայի մէջ : Առաջին՝ Միաց. Նահանգաց աշխարհագրութիւն, որոյ բոլոր մանրամասնութեանց տեղեակ լինելու է, զի կը հարցնեն ամէնէն աննշան քաղաքի նկատմամբ : Երկրորդ՝ Թուաքանութիւն : Կու տան հասարակ եւ տասնորդական կոտորակներով խառն խնդիրներ : Երրորդ՝ ռազմագրութիւն : Տուին 25 դժուար բառեր, զորոց ռազմագրելու էինք քանի մը բառէի մէջ : Չորրորդ՝ նամակագրութիւն : Գրելու եւ կոկիկ կանոնաւոր նամակ մը, կէտադրութեան, ռազմագրութեան, քերականական կանոններուն եւ գեղագրութեան ռազմագրութիւն տալով : Հինգերորդ՝ շարագրութիւն : Տուին նիւթ մը, որոյ վրայ գրելու էինք, գործածելով միայն երեք հարիւր բառ : Վեցերորդ՝ 25 տարբեր քարտերու վրայ մեծաւ մասամբ անընթեռնի գրելով գրուած հասցէներու ընթերցում, զոր կատարելու էինք հինգ բառէի մէջ : Այս վերջին նիւթն եղաւ մեզ քար գայթակղութեան : Բոլոր նախընթաց հինգ առարկաներու մէջ շատ դժուարութիւն չկրեցինք, բայց այս վերջնայն վրայ ռայթաքեցանք չարաչար կերպիւ : Կային անուններ, զորոց սխալ պիտի կարդայինք, եթէ մինչեւ անգամ անոնք ոչ թէ գէշ ձեռագրով այլ խռոշ տպագրով գրուած լինէին : օրինակի համար՝ McLeod, զոր օտարական մը բնականապէս պիտի կարդայ Մ+Լեօ, բայց եկուր տե՛ս որ այդ կը կարդացուի եղեր Մ+Լեօ : Երբ ձեռք առի 25 քարտեր, ջղաձգութիւն մը եկաւ վրաս եւ բոլորովին պաղարիւնութիւնս կորօշնցուցի : այնպէս որ ձեռքս օկսաւ դողալ եւ չեմ կարծեր թէ հինգ քարտ չիտակ կրցի կարդալ : Մեր քննութիւն վերջապէս աւարտելով՝ դուրս ելանք եւ քանի մը ամիս վերջ պաշտօնական նամակ մը ընդունեցինք Ուաշինկթընէ ծանուցանող թէ մեր ընդունած նիշն եղած է 69 եւ թէ հետեւաբար մեր քննութիւն չեղեալ կը օեպուի : Մենք պարտաւորուեցանք այնպիսի պաշտօնի մը հետապնդել, որոյ համար տրուելիք քննութեան մէջ հասցէներ կարդալ չկար եւ ամենայն դիւրութեամբ յաջողեցանք ձեռք բերել այդ պաշտօնը : Մեր այս փորձառութիւն պատմելնուս նպատակն է ցուցնել թէ թղթակցական վարժարան տեսական, վերացական բան մը չէ, այլ շօշափելի շահեր հասցնող հաստատութիւն մը : Մարդ մը եթէ խելք ունի պարապոյ բազմութիւն եւ ժամեր շահագործելու, կրնայ այս դպրոցի մէջ իր վիճակ անհաւատալի կերպիւ բարեփոխել :

(Շարունակելի)

ԹՂԻՆԵՅ ԱՆԻՊՈՒՅԵՐԷ

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱԿԱՆ ՏՊԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մարզուանի Առողջապահական ճեմարանին այս տարուան արձակուրդը Ազապաղըի մէջ քարոզելով անցընելու համար շարաթ օր մը, Մայիս 22ին (Ը. Թ.), Մարզուանէն մեկնեցաւ դէպի Ամասիա : Հոն Վեր. Մովսէս Տամպակեանի տունը հիւր եղաւ, հետեւեալ օրն ալ քարոզելու առիթը ունեցաւ : Երեք օր Ամասիոյ տաքն ու կեռաղ վայելելէ վերջ երեքշաբթի իրիկուն ձիով ճամբայ ելանք դէպի Հէրէկ, առաջնորդ ունենալով մասնաւոր ջորեպան մը : Այդ գիշեր մինչեւ ժամ 4 (Ը. Թ.) ճամբորդելով Եշիւ Ըրմագի եղբրքը տափարակ ու կանաչազարդ դաշտի մը վրայ գիշերեցինք : Հոն երբ աչքերս դէպի լուսազարդ երկնակամարը ուղղած կը պառկէի, անկարելի եղաւ ինձ համար չիչիւ Յակոբի գիշերային առանձնութիւնը Բեթէլի օտարին վրայ : Անուշիկ քունէ մը վերջ, արեւծագին երբ արթնցաւ, վրաս երկինքի ցօղով թրջուած գտայ : Այսպէս գիշեր մըն ալ բաց դաշտի վրայ պառկելէ վերջ հինգշաբթի առաւօտ արեւին հետ Հէրէկ մտանք :

Հէրէկի դիրքը ցած եւ օդը խիստ տաք ու նեղիչ է : Հիւսիսէն ու հարաւէն լեռներու երկու շղթաներ կ'երկարին : Այդ լեռներու կողերուն վրայ եւ ստորոտը կը գտնուին բազմաթիւ գիւղեր, որոնց մեծ մասը Թրքական են : Հէրէկի մէջ Բողոք ժողովուրդը 22 տունէ կը բաղկանայ : Հոն 40 տարի առաջ սկսած է Բողոքականութիւնը, եւ առաջին քարոզիչը եղած է Յարութիւն Էֆ. Ածիկեան : Անաթոլիա Գոյէճէն ընթացաւարտ վարժուհի մը խնամքին տակ 25ի չափ երկսեռ մանր աշակերտներ կը կրթուին : Արդի քարոզիչը Վեր. Երզնկի Անաթաթաթիոս, որ անցեալ Զատիկին եկեղեցիին վրայ երէց ձեռնադրուեցաւ, միշտ Թուրքերէն կը քարոզէ : Ժողովուրդը գոհ մնացած է անոր աշխատութիւններէն : Քանի մը ժամ Հէրէկի տաքը եւ Վեր. Անաթաթաթիոսի հիւրասիրութիւնը վայելելէ վերջ ճամբայ ելաւ ձիով դէպի Ազապաղ : Հէրէկէն մինչեւ Ազապաղ 5 ժամէն հասանք, միշտ դէպի վեր, լեռներէ վեր, ելլելով :

Ազապաղը Հէրէկի հարաւային արեւմտեան կողմը բարձր դիրքի մը վրայ կը գտնուի եւ ունի 50 տունէ բաղկացեալ Հայ բնակչութիւն մը : Այս 50 տուններուն 15ը Բողոքական են, 10ը Մկրտական եւ մնացածը՝ Լուսաւորչական : Լուսաւորչականներ փայտաշէն փռքրիկ եկեղեցի մը ունին բոլորովին թափուր վիճակի մէջ, առանց քահանայի : Մկրտականներ մասնաւոր քարոզիչ չունին, ժողովուրդէն մէկը կը քարոզէ կիրակի օրեր : Բողոք

քականներ ալ երբեմն առանց քարոզի կը մնան : Ազապաղըցիներ , բաց ի մի քանի տունէ , բոլորն ալ շանիկի կողմերէն գաղթած են , եւ Համէն-քիներուն լեզուն ունին : Պարապոյ ժամերու մէջ հաւաքեցի 1,500ի չափ բառեր եւ ոճեր :

Ազապաղըի բնակիչները գրեթէ բոլորն ալ երկ-բազործութեամբ կը զբաղին : Կիներ այրերու հետ միասին կ'աշխատին արտերու մէջ : Ազապաղըցի-ներ կրթականի մասին շատ յետամնաց են , կանո-նաւոր դպրոց ունեցած չեն եւ չունին : Վարժա-լի մը խնամքին ներքեւ չորս հինգ աշակերտ-ներ օտակ գիր ճանչնալ կը սորվին :

Ազապաղը ամէն կողմէն խիստ ընդարձակ ան-տառներով շրջապատուած ըլլալով պտոյտի համար հաճելի վայրեր կը ներկայացնէ : Շատ մաքուր օդ մը ունի եւ զուլալ ու խիստ զով ջուրեր : Ամէն տա-րի Հէրէկէն բաւական ընտանիքներ հոն կ'անցնեն ամառուան կիզիչ ամիսները : Ազապաղըի եւ շրջա-կայ անտառներուն ու լեռներուն վրայ կը գտնուի թէյատունկ , զոր ժամանակին հաւաքելով կը պատ-րաստեն ու կը ծախեն օխան 1-2 դահեկանի : Այդ թէյը մասնաւոր վաճառականներու կողմէն Եւրո-պա կը զրկուի , ուր կանոնաւոր թէյի վերածուե-լով կը ծախուի սուղ գինով : Ազապաղըն ժամ մը հեռուն Հէրէկի ճամբուն վրայ ընդարձակ ձոր մը կայ , ուր կ'երեւի թէ հին ատենները բնա-կութիւն կար : Այսօր այդ ձորին մէջ ծառեր բուսնելով անտառ կազմուած է :

Ազապաղըի Հայերը 35 տարի առաջ գաղթելով հաստատուած են հոն . եւ գրեթէ այդ ատենէն ի վեր Աւետարանը քարոզուած է : Հիներ կը պատ-մեն թէ իրենց գաղթականութենէն առաջ Ազա-պաղըի տեղը կը կոչուէր Ազապաղըլը , որ յետոյ կրճատուելով եղած է Ազապաղը :

Շարաթ օր մը Ազապաղըէն կէս ժամ հեռուն գտնուող Ճիպրիէլ գիւղը գացի , որ նոյնպէս ան-տառներով շրջապատուած է , Մկրտական կին մը թաղելու համար : Թաղման պաշտամունքէն առաջ մեռելին տան մէջ ըստ սովորութեան բոլոր ներ-կաններուն կերակուր կերուցին : Մեռելը գերեզ-ման տանելու ատեն կիներ զոյգ զոյգ դազաղին ետեւէն կու գային մինչեւ գերեզման : Այդպիսի յուղարկաւորութեան հանդիսի մը առաջին անգամ ներկայ կը գտնուէի : Գերեզմանին մէջ տախտակ մը դրին մեռելին վրայ եւ այնուհետեւ լեցուցին հողը : Երբ ամէն բան աւարտեցաւ , մէկը գրպանօ ձեռագործ անձեռոց մը դրաւ : Ըսի թէ մենք ձրի կը թաղենք . սակայն ան պնդեց թէ մեր սովորու-թիւնն է ամէն մեռելաթաղ պաշտօնեայի եւ գե-

րեզմանը փորողներուն մէյմէկ նսուէր տալ : Ա' լոնցի : Ճիպրիէլ 50 տուն բնակիչ ունի , կէսը Յոյն , ու կէսը Հայ : Հայերը Ազապաղըցիներուն հետ եկած են նոյնպէս Ճանիկի կողմերէն :

Տակաւին երկու շաբաթ ունէի Ազապաղը մնա-լու , եւ ահա Ամասիոյ քարոզիչը Վեր. Մ. Տոմ-պալեան իր հայրենիքը Ազապաղը գալով անձնա-կան գործով մը , հարկ եղաւ փոխանակել մեր պաշտօնները . երկու շաբաթ ան իմ տեղս մնաց Ազապաղը , ես ալ իր տեղը Ամասիոյ մէջ :

Օր մը բարեկամի մը հետ այցելեցինք Սուլ-թան Պայաղիտ մզկիթը , որ Ամասիոյ գլխաւոր եւ հոյակապ մզկիթն է , Սուլթան Պայաղիտ Բ.է շինուած : Այս մզկիթին ճակատը վեց միակտուր հաստ ու բարձր սիւներ կան : Դուռը համակ մար-մար է , զանդակազարդ եւ հոյակապ : Մէջն ալ շատ գեղեցիկ է : Այս մզկիթին բակին մէջ կը գտնուի Սուլթան Պայաղիտի ուսուցիչին շիրիմը կրող չէնք մը :

Ուրիշ օր մը կ'անցնինք կամուրջէ մը , եւ քանի մը բոպէ վերջ կը սկսինք ելլել ժայռերէ վեր : Բաղնիքի երկու աւերակներէն օտուգապէս կրնայ մակաքերուիլ թէ հին Ամասիոյ հող էր պարիսպ-ներուն մէջ լեռան գագաթը եւ կողին վրայ : Եր-կու Զաֆուլներ կան , մին լեռան գագաթին վրայ , միւսը կողին վրայ : Արահետ մը բռնելով կ'ել-լենք վեր , եւ ահա կը հասնինք վիմափոր խոռոչ-ներու քով : Առանց քառանկիւն ձեւով ժայռին մէջ փորուած քարայրներ են միակտուր եւ 4 մեթրի չափ բարձր , շուրջանակի փորուած : Ասոնց հա-մար յայտնի է թէ ահագին աշխատութիւն տըր-ուած է :

Ուրիշ օր մը դարձեալ այցելեցինք քաղքէն կէս ժամ հեռուն գտնուող Այնալը Մաղարան , որ Ամա-սիոյ է'ն նշանաւոր քարայրն է : Այս քարայրը նոյնպէս ժայռի մը մէջ փորուած , եւ ներսէն ու դուրսէն տեսակ մը փայլուն ներկով օծուած է : Այդ ներկը քարանալով ստացած է այնպիսի յատկութիւն մը , որ հայելիի պէս ճշգիւ կը ցո-լացնէ մարդուն դէմքը . ասոր համար օոյն քարայ-րը կոչուած է Այնալը Մաղարա : Այս քարայրին մէջ կը գտնուին երկու փոքրիկ անջուր աւազան-ներ , եւ պատերուն վրայ Կոյս Մարիամին եւ 12 առաքեալներուն գունաւոր պատկերները : Դուռը ճակատին վրայ Յունական խօշոր դիրքով գրուած է «Մեծն Իրիս» , եւ կան գունաւոր պատկերներ հրեշտակի եւայն , սակայն հազիւ նշմարելի :

Օր մը այցելեցինք նաեւ Իրբանոսեաններու եւ Մինաս Էֆ. Իփէքճեանի ընկերակցութեամբ բաց-

ուած մետաքսի գործատուներ : Հոն մետաքսի թելերը զատելով կարժ կը շինեն եւ կը գործեն գեղեցիկ թաշկինակներ, կիներու համար վելսներ, սաւաններ, եւայլն : Այդ գործատուան աւելի կատարելագործեալը արդէն առիթ ունեցած էի տեսնել Իտալիոյ մէջ :

Բողոքականութիւնը հաստատուած է Ամստրոյ մէջ գրեթէ 55 տարիէ ի վեր : Արդի քարոզիչը վեր. Մ. Տոմպալեան 43երորդ քարոզիչն է : Հոն 22 տունի չափ Բողոքականներ կան : Ամէն կիրակի երկու անգամ ժողով կ'ըլլայ ժողովարանի մէջ, առտուն՝ քարոզ, եւ երեկոյն՝ կիրակնօրեայ դաս : Քարոզին ներկայ կը գտնուին միջին հաշուով 180 հոգի, իսկ երեկոյն՝ 50 : Շաբթու մէջ չորեքշաբթի իրիկուններն ալ աղօթաժողով կ'ըլլայ : Եկեղեցին տարին 50 օսկիի չափ եկամուտ բերող կալուածներ ունի, սակայն բաւական պարտք ունենալով քանի մը տարիէ ի վեր եկամուտը պարտքին կը տրուի :

Մարզուան

Կ. ՅԱՎՀ. Յ. ՍԻՆԱՆԱՆ

ՔՂԻԻ ԵԿՂՅԿ. ՀԱՄԱՌՈՏ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ 1860—1905

Քղի 366 մեծ ու փոքր գիւղերով եւ գրեթէ 60,000 բնակչով Գոյա-Գոյա-Բիւն մ'է կարնոյ կուսակալութեան ներքեւ : Կարնէն 24 եւ խարբերդէն 36 ժամ հեռաւորութիւն ունի : Աւետարանի քարոզութիւնը հոս մուտ գտած է գրեթէ 43 տարի առաջ : Բողոքականութեան մուտք տուող տեղերն են Քղի քաղաքը, Թէմրան, Հորհոր, Ծերմակ եւ Մելիքան :

Քղի Կաթնաբեր. Տեղւոյն Բողոքականութեան անցեալին վրայով պէտք եղած տեղեկութիւնները կը պակօին եւ եղածն ալ շատ քիչ է : Ունին Կայս. հրովարտակով շինուած ժողովարան մը, որուն մէջ քարոզած են վեր. Գրիգոր Թամզարեան, վեր. իսաչատուր Տամզաճեան եւ վեր. Արմենակ Սիմոնեան : Եկեղեցւոյն տարեկան ծախքն է 10 000 դահ., որուն 4,200ը միսիոնարներէն կը տրուի իբր օգնութիւն եւ մնացեալ 5,800ը իրենք կը հոգան : Դպրոցի ծախքն ալ յիշեալ գումարին մէջ է : Ունին տղայոց եւ աղջկանց մէյմէկ դպրոց երկու վարժապետով եւ մէկ վարժուհիով : Տղոց դպրոցը 60 եւ աղջկանցը 50 աշակերտ ունի : Հոս Բողոքականները մեծ ու պզտիկ, մարդահամարի հաշուով, 240 կը հաշուուին : Եկեղեցին 22 այր եւ 30 կին անդամ ունի :

Թէմրան. Քղի գաւառին մեծագոյն գիւղն է : 3,000 բնակիչ ունի : Հոս Բողոքականութիւնը մուտ գտած է քանի մը գրավաճառներու այցելու թեմա եւ տեղացի լուսամիտ եւ ուսեալ Մելքոն վարժապետ ճանթէմիւրեանի միջոցով : Հոս աշխատած են Ակնցի Պ. Սիմոն, Պ. Աւետիս Բարիկեան, Պ. Յովհաննէս Չաթապաչեան, Պ. Յակոբ Գուրաճեան, Պ. Յակոբ Պէշկէօթիւրեան, Պ. Գէորգ Էնֆիէճեան (ասոր օրով կը շինուի գիւղին ժողովարանը Կայս. հրամանով), Պ. Կարապետ Կիւլօղլեան (սա երթալէն երկու տարի վերջ երէց կը ձեռնադրուի եւ ասոր օրով կը կազմուի եկեղեցին Չաթապաչեանի մէջ) ու մէյմէկ տարի ալ Պ. Մարտիրոս Թէրզեան եւ Պ. Հայկակ Նազարեան : 1894էն ի վեր հոս կը գործէ վեր. Կարապետ Մելքոնեան, որը հոս ձեռնադրուած է 1897ին : Ունին վարժարան մը տղայոց եւ կրթարան մը աղջկանց համար : Վարժարանին մէջ կը դասախօսեն տեղւոյն երէցը, Եփրատ Գոլէճի շրջանաւարտ մը եւ իբր օգնական ուսուցիչ Եփրատ վարժարանի եւ կրթարանի մէյմէկ շրջանաւարտներ : Ասոնցմէ զատ կը դասուանդեն նաեւ վարժարանին բարձրագոյն կարգի երէք սաներ առանց թոշակի : Աղջկանց դպրոցը մէկ վարժուհի ունի միայն այս տարի : Աշակերտաց թիւն է 80 տղայ, 40 աղջիկ : Բողոքականաց թիւը ըստ մարդահամարի 600 է : քայց ասոնցմէ 350ը բուն Բողոք. են, միւսները անուանական են : Եկեղեցւոյ անդամներուն թիւը 50էն աւելի է : Տարեկան ծախքերին եկեղեցւոյ համար 4,750 դահ. է, որուն համար միսիոնարական օգնութիւնն է 1,980 դահ. եւ դպրոցի համար 5,500 դահ., ասոր մէջ ալ միսիոնարաց օգնութիւնը 2,250 դահ. է :

Հորհոր. Թէմրանի եկեղեցւոյն մէկ ճիւղն է, քայց հիմա ոչ եկեղեցի ունի ոչ իսկ դպրոց : Բողոքականները 40-80 կը համարուին, որոց 4ը եկեղեցւոյ անդամ են :

Ծերմակ. Աս ալ Թէմրան եկեղեցւոյն մէկ ճիւղն է : Ոչ եկեղեցի ունի եւ ոչ դպրոց : 25-40 Բողոքական կայ, 3ը եկեղեցւոյ անդամ :

Մելիքան. Կարնոյ կայանին կը վերաբերի հիմա :

Այս գաւառը այցելած են միսիոնարներէն Տր. Բ. Հ. Հուրիւր, Տր. Հ. Ն. Պարնըմ, Մր. Օ. Բ. Ալէն, Մր. Զ. Բ. Պրաուս, Տր. Լ. Զ. Պարթըն, Մր. Հ. Հ. Րիկզ, Մր. Ի. Ֆ. Բէյրի, Մր. Զ. Փ. Նէփի եւ Միս Պուշ, Միս Սիմոր ու Միս Պարնըմ : Երէցներէն վեր. Կիրակոս իսաչատուրեան, վեր. Յակոբ Սիմոնեան եւ վեր. Գաւմէ. Քարոզիչներէն Պ. Պետրոս Չիթճեան, Պ. Պետրոս Պէշկէօ-

թիւերան, Պ. Յովհաննէս Պէշկէօթիւրեան եւ Պ. Յակոբ Օղկասեան :

Խարսերդ, Յունիս 1 ԱՐՄԵՆ ՍԱՐԳՍԻԱՆ
Յ. Գ. Այս բոլոր ծանօթութիւնները առնուած են վեր. Կ. Մեղքոնեանէ : Նոյն

ՊԱՐՁ ԽՕՍՔԵՐ

Մարտ-Բիւն

Հանդերձներդ ամէն ատեն ճերմակ ըլլան (Սոսոյն) :

Տեսականին մէջ անարժէք ալ եթէ նկատուի, իրականին ու գործնականին մէջ մեծ արժէք ունի մաքրութիւնը : Հանդերձներու մաքրութիւնը մարմնայ եւ միջավայրի մաքրութիւն կ'ենթադրէ : Աղտոտ մարմնով մարդու մը ներքին հանդերձները աղտոտ կ'ըլլան, ու հաւասարապէս նստելիք, պտտելիք կամ կենալիք տեղին անմաքրութիւնը աննկատ առնող մէկի մը վրայի հանդերձները անմաքուր կ'ըլլան :

Դարմանը կամ մաքրութեան միջոցը շատ պարզ է, ու այնքան պարզ որ ամենափոքր տղան իսկ կրնայ գիտնալ : Մարմնոյ մաքրութեան համար լոգանք, մաքուր օդ, եւ միջավայրի մաքրութեան համար քիչ մը խնամք տեղի, սենեկի, տան, եւն., եւ որչափ որ անմաքուր ըլլայ մարմինը, այնքան աւելի լոգանք, ու որչափ անմաքուր ըլլայ տեղը, այնքան յաճախ մաքրել :

Չեմ խորհիր թէ տղայք կան որ առտուն չի լուացուիլը զօրաւոր ըլլալու միջոց կը նկատեն . եթէ կան՝ ծոյլերն են անոնք, ու չեմ օրեր խորհիլ թէ կան չափահասներ որ տարին մէկ անգամ բաղնիք երթալ բաւ կը սեպեն կամ առ առաւելն երկու անգամ, ան ալ տօնէ տօն . եթէ կան մեծ աղէտներն են անոնք : Ընդհանրապէս մարդը չաւորովի աղտոտ եւ անմաքուր սենեակներէ : Խոզերուն համար կ'ըսուի թէ անմաքուր եւ աղտոտ տեղերը աւելի կը օրերն : Եթէ չկան խոզ-մարդեր, կը գտնուին մաքրութեան նկատմամբ անհոգ մարդիկ ու քիչ չեն այսպիսիները :

Սովորութիւնները ուղղակի մարմնոյ հետ փափած հանդերձներն են, ու մարդ իր ներքին ու արտաքին հանդերձներու մաքրութենէ աւելի հոգ ու խնամք տանելու է սովորութիւններու եւ ունակութիւններու մաքրութեան : Մէկը գեղեցիկ խրատական մը խօսած է, «Բու բերանդ աղտոտ խօսակցութիւններու մի վարժեցներ . քու քիթդ քթախտով, շրթունքներդ ծխախտով եւ շունչդ ալքով մի աղտոտեր » : Մարմինը ներքնապէս ապականող եւ վնասող մօլութեանց անվնաս հա-

մարուածներն են իբր թէ . սակայն աւելորդ է ըսել թէ քանի՜ քանի՜ զօներ տուած է մարդկութիւնը այս գէշ ունակութեանց : Ունակութիւն ըսի, որովհետեւ շատերու համար հաց ուտելու, ջուր խմելու չափ սովորական եւ քնանալու, արտի բարախու մի չափ անհրաժեշտ պէտքեր դարձած են : Աղտեղի մարդիկ տկար կ'ըլլան ու հիւանդոտ : Սակայն անոնք որ իրենց շնչափողները ծխնելոյց մը չինած են ծխախտոտն ու մտքերնին դատարկ խողովակ մը ալքովն, յայտնի է թէ մեռելատիպ կը պտտին՝ միշտ տատանելով գերեզմանին եզրը :

Բարոյականի հանդերձը եւ հոգւոյն վերարկուն ալ մաքուր պահելու համար շատ հոգ տանելու է մարդը : Այս ուղղութեամբ ամենէն աւելի զանցառու գտնուած են մարդիկ : Դրուած օրէնքները գոնէ այս կ'ապացուցանեն : Չպատահած բան մը արգելելու համար օրէնք մը դրուած չէ, ինչպէս որ երբեք չի ծնած մարդու մը անունը դրուած չէ մինչեւ հիմա : Կրօնքը ամբողջ իր երեւման խիստ օրէնքներովն ու պատուիրանքներովը ատոր համար տրուած է :

Ու ամենէն վեր Աստուած իր Որդին զրկած է միայն որպէս զի մարդիկ մաքրութիւն իրենց հոգեկան ու բարոյական անմաքրութիւններէն : Մեղքը, զգայարաններով կամ մտքով կատարուած, մարդուն ամբողջ էութիւնը անմաքող աղտեղութիւնն է : «Մարդ մեղանշական բնութեամբ կը ծնի», կ'ըսեն մեր կղերականները : Եթէ այդ բանաձեւը քիչ մը փոխենք ու ըսենք, «Ամենէն փոքր մարդն ալ կամ մանուկն ալ մեղք գործելու հակամիտութիւնը ունի», աւելի զիւրմբտնելի կ'ըլլայ ու կրնանք հետեւեցնել թէ մեղքի հակամիտութիւնը գործնական երեւոյթով մարդուն բարոյական կամ հոգեկան կազմածին ներքին անմաքրութեան հեշտ կարելիութիւնները ունի, եւ շատ որոշ է թէ չար ընկերակցութիւնն ալ ճիշտ այն է հոգւոյն՝ ինչ որ էր աղտոտ միջավայրը մարմնոյն :

Մարմնոյ մաքրութեան համար ինչ միջոցներ որ առաջարկեցինք, բարոյական ու հոգեկան մաքրութեան համար՝ նոյնները կրնանք առաջարկել շատ յարմարութեամբ : Աղտեղի միջավայրէ հեռանալ, ու ներքին մաքրութեան հոգ տանել : Ուրիշ շատ մը յոգնեցուցիչ բանաձեւներու կարգը անցած է . «Ընկերդ ըսէ թէ ո՛վ է, ես քեզի ըսեմ թէ դուն ո՛վ ես » : Սբ. Գրքը կ'ըսէ, «Չար ընկերակցութիւնը բարի վարքը կ'ապականէ : Ու իւրաքանչիւր կարդացող քանի՜ քանի՜ օրինակներ կրնար յառաջ բերել : Դպրոցականները կրնան յիշել թէ ո՛րքան շատեր իրենց հետ դպրոց սկսան մաքուր

եւ անմեղ, օական չի կրցին չարունակել իրենց ընթացքը: Վռնառածները կ'ականարկեմ. ինչո՞ւ, որովհետեւ չար ընկերներ ունեցան. սրիկայ ու փողոցի ընկերներ: Ժամանակէ առաջ վէպեր կարդալը ու միշտ գէշ վէպերը չար ընկերներու չափ կրնան վնասել զպրոցական տղոց ու ամենուն առ հասարակ: Բարի ընկերակցութիւնը ու բարոյացուցիչ վէպերն ու գիրքերը, մաքուր ու բարոյիկ կեանք մը ապրիլ ուզողներուն արտաքին միջավայրը ըլլալու են:

Ներքին մարդուն մաքրութեան համար ալ Գրիգորիանական կրօնքը շատ մը միջոցներ ծրագրած է: Աղօթել, պաշտամունքներու ներկայ գտնուիլ, կեանքի ուղեցոյցը Սբ. Գիրքը կարդալ յաճախ, հաւատալ Տէր Յիսուս Գրիգորի: Մարգրիկ, թող ծանօթանան նոր յատկութիւններ ունեցող հեղուկ մարմնոց, թող այդ հեղուկները իրենց արդիւններով հիացունեն մարդիկ: Սակայն մաքրութեան զուտ եւ միակ միջոցը, պարզ ջուրը պիտի մնայ որ աշխարհի մակերեսին երեք քառորդ մասին չափ անհունութիւն մը կը ծածկէ: Գաղափարապաշտ մարդիկ վարդապետութիւնները թող նոր բանաձեւերով օհմանել ջանան, նոր Աստուածաբանութիւնը նոր գաղափարներով թող հին մտքերը ապշեցունէ ու նորերը հմայէ. սակայն հոգեւոր մաքրութեան ու փրկութեան միակ ու անխարդախ միջոցը պիտի մնայ միշտ նոյնը, Գրիգորի արիւնը որ իր արդիւնքով լեցուցած է երկիրը:

Հանդերձներդ ամէն ատեն ճերմակ ըլլան:

Խարբերդ

ՍԱՄՈՒԷԼ Կ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԱՆ

ՎԱՍԱՄ ԻԱՊՏԵՐԸ ՀԱՄԱՐԻՆ ՎՐԱՅ

Օրուան վերջին պահերուն խաւարի մութ սաւան մը կը պատանքէր Ա. . . քաղաքը ու երկինքէն թափթփող բարակ անձրեւ մը թոյլօրէն կը հարուածէր Գոհարիկէնց տան պատուհանները, որոնց վրայի կաթիլներուն հետքերը կը գոլորչիանային ու կ'անհետանային ներսի տաքութենէն: Գոհարիկին մայրը իր սիրասուն դաւկին ձեռքէն բռնած ննջարան կը մտնէր:

«Գոհարիկ, աղջիկս, գնա պառկէ, ալ յոյս չկայ երկար ատեն հայրիկին սպասելէն. տես, գիշերը որչափ մութ եւ փոթորկալից է. անկարելի է որ հայրիկը այսպիսի ժամանակ տուն վերադառնայ, հաւանօրէն պիտի սպասէ մինչեւ որ անձրեւն ու հովը դադրին: Ուրեմն գիշեր բարի, անուշիկս, հայրիկը երբոր գայ, ան ալ քուն եղած աչուկներդ

մեղմիւ համարեալէ վերջ՝ գիշեր բարի պիտի ըսէ քեզի»:

«Ա՛խ, մայրիկ, քունս չտանիր որ . . . չեմ կրնար քնանալ. բայց . . . եթէ հայրիկը չգայ. գիտե՞ս որ լոյս մըն ալ չունի որ իրեն առաջնորդէ. եթէ մութին մէջ կորսնցնէ՝ իր ճամբան. չեմ յիշեր այն օրը, երբ խեղճ հայրիկը ինկած էր ճամբուն վրայ, եւ երկու բարի դրացիներ զանիկա տուն բերած էին: Ո՛հ, կը յիշեմ նաեւ թէ այն օրը ո՛չ կ'անձրեւէր եւ ո՛չ ալ մութ էր»:

«Ո՛հ, այո, այո, կը յիշեմ», ըսաւ ծաղկատիկ կինը՝ այտերէն վար գլորող երկու արցունքի խոշոր կաթիլներ սրբելով, զորս Գոհարիկ նշմարած չէր ու միայն մօրը հեծկտանքը լսած էր: Խեղճ կինը շատ լաւ յիշեց այն օրը որուն ականարկած էր Գոհարիկ, եւ ուրիշ քանի մը անգամներ ալ, երբ իր ամուսինը գլուխը գինիէն տաքած, դատարկութիւնը կորսնցնելով, ցեխով շաղախուած տուն բերուած էր՝ գունատ եւ նիհար դէմքով: «Եւ սակայն ինչո՞ւ ուշացաւ, Աստուած իմ: Արդեօք դարձեալ այն անիծեալ ու դարչելի սալոնը մտաւ: Առաւօտուն երբ տունէն դուրս կ'ելնէր հաստատ քայլերով՝ իր վերջին ժպիտը նուիրելով ինձ, խոտաքաւ կանուխ տուն վերադառնալ. օսկայն անա քաղաքին ժամացոյցը կէսգիշեր կը ձայնէ: Ողորմած Աստուած, գթա դողդոջուն եւ մահաճիւղ ամուսինիս թշուառ վիճակին վրայ. դեռ այն թոյնէն՝ գինիէն չգինովցած տուն վերադարձուր: Սիրելի Փրկիչ, դուն քու կարող ձեռքովդ հանէ, սրտէն դուրս վանէ գինեմոլութեան վատթար բնութիւնը»:

Գոհարիկ պառկած էր իր անկողին մէջ, սակայն անհնարին եղած էր իրեն աչքերը գոցել: Մութին մէջ իր պայծառ աչքերը կը փայլէին: Անիկա չէր քնանար, այլ կ'երեւակայէր իր հայրիկը առանց լապտերի ճամբուն վրայ շաւարած ու չփոթած, երբ պառկած սենեակին կիսաքաց դռնէն լսեց իր մօր ցաւալի խօսքերը, կամացուկ մը անկողնէն դուրս սահեցաւ եւ լապտեր մը վառելով անապաւնօք տունէն դուրս թռաւ թռչունի մը պէս:

«Մայրիկը ո՞րչափ պիտի ուրախանայ, եթէ գտնեմ հայրիկը եւ տուն բերելով իրեն ներկայացնեմ, որուն համար այնչափ կը ցաւէր ու կը տրտմէր: Պէտք է որ անիկա հասկնայ թէ ես այս ժամուս տունէն դուրս կը գտնուիմ. չեմ ուզեր իր վիշտերը բազմապատկել: Ճամբուն մէջտեղը պիտի կայնիմ ու սպասեմ եւ վտանգ եմ թէ պիտի տեսնեմ հայրիկը: Ի՛նչ ուրախութիւն. լոյսին արձակած շողերը անիկա հեռուէն պիտի նշմարէ ու

իր քայլերը անոր պիտի զգուշացնէ՝ Այս վտեմ, անմեղ, անձնուէր եւ մանկական բարի խորհուրդներով համակուած ճամբայ ելաւ մեր փոքրիկ ազգիկը աշխան ցուրտ հովին եւ անձրեւին ժամանակ՝ անփոյթ իր կրած անձնական նեղութիւններուն, միայն սա միակ յայտով թէ հօրը կեանքը պիտի ապահովէր անոնցմով։

Ճամբան տեղ տեղ ապառաժուտ եւ զառիթափ տեղեր կը տեսնուէին։ Աղջնակին փափուկ օտքերը սուր խիճերէն կ'արիւնէին ու իր կակուղ մարմինը կը ցաւէր։ Գոհարիկ տերեւի մը պէս կը դողար ու կը սարսուար։ Յուրտ հով մը մանկան քրտնաթոր ճակատը զովացնելէ աւելի կը պաղեցնէր սաստիկ գլխու ցաւ մը պատճառելով։ Ոտքերը սկսան դողալ ու սայթաքել քարերուն վրայէն, որով Գոհարիկ քանի մը անգամ գրեթէ դեպի պիտի գլորէր։ սակայն իր միակ ջանքը լապտերը վառ պահել էր։ Անկարելի կը թուէր իրեն այլեւս ճամբան շարունակել։ «Հայրիկ, տուն եկուր։ Գիշած երկինք, ողորմեցէք խեղճիս այս անյայտ եւ տարտամ վիճակիս մէջ։ Աստուած իմ, հաճէ հայրիկը տուն բերել» կը գոչէր պաղատագին։ Բայց իր աղաչանքի ու ողբի ձայնը խափանուելով հովերուն մոնչող ձայնէն՝ չնչասպառ եւ աներեւոյթ եղաւ մթութեան մէջ։ Միայն մէկ անձ լսեց անոր մեղմ եւ լալագին ձայնը։ այսինքն պզտիկներու պաշտպան եղող էակը՝ Աստուած։

«Այլ եւս քայլ մը անդին չեմ կրնար երթալ» ոտքերս կը ցաւին, չեմ կրնար քալել, հանդերձս թրժած է, ձեռքերս ալ գրեթէ սառած են եւ չեմ կրնար բռնել լապտերը։ Լոյսը ճամբուն մէջտեղը դնեմ ու հոս նստիմ եւ օպասեմ մինչեւ որ հայրիկը գայ» Այսպէս ըսելով անզգայ ինկաւ թաց հողին վրայ՝ բլրակի մը մօտ, ուր վայրկեան մը վերջ խոր քուն եղած էր։

Անձրեւը դադրած ու հովը մեղմացած էր։

Գոհարիկենց տունէն մղոն մը հեռու կը տեսնուէր սալոն մը, ուր ամէն դասակարգի մարդիկ կը յաճախէին գինիով յագեցնելու համար իրենց պիտոժակը։ Խոտադուժ ամբոխի մը մէջ կը տեսնուէր Փրեզերիկոս Մանրապէր՝ Գոհարիկի սիրած հայրիկը։ Իր ընկերներէն շատերուն գլուխը տաքացած էր, եւ Մանրապէր դարձեալ կը պատրաստուէր լեցնել իր գաւաթը, երբ յանկարծ վարդաւ։ Քանի մը անձինք «Խմէ, խմէ» գոչեցին միարեան։ «Ո՛հ, պիտի չի խմեմ» պատասխանեց յանկարծական որոշումով մը։ «Մտնէ երթալու եմ այլ եւս, սիրելի կինս եւ իմ փոքրիկ քաղցրիկ Գոհարիկս ինձ կ'ապասեմ անհամբեր։ Խորթ եւ

անհարթ ճամբայ մը ունիմ առջեւ, եւ ուրիշ գաւաթ մը զիս անդունդին բերանը պիտի տանի»։ Այս ըսելով դուրս նետուեցաւ այդ պժգալի վայրէն ու տանը ճամբան բռնեց, կարծեաւ առաջնորդուած մեղմ եւ տխուր ձայնէ մը որ իր սրտին մէջ կ'արձագանգէր, «Հայրիկ, տուն եկուր»։

Յրտաշունչ հովերը դադրեցան ու խղճի տագնապը օկեց իր գործը։ Մանրապէր շարունակեց իր ճամբան ամէն մէկ քայլին ուշ դնելով։ «Ո՛հ, չատ լաւ ըրի որ ուրիշ գաւաթ մըն ալ չի խմեցի»։ Թէեւ չատ խմած չեմ, օակայն դժուարաւ կրնամ ճամբաս գտնել»։ Մանրապէր վարանեցաւ։ «Լճոյ մը... Ի՞նչ կը նշանակէ այս»։ Այո, հող ճամբուն մէջտեղ դրուած է լոյս մը, ըսաւ քայլերը արագցնելով։ «Մէկը հոս ձգած ըլլալու է»։ Լոյսը գտնէն վերցնելով շուրջը նայեցաւ, քիչ մը հեռուն նշմարեց մարդու կերպարանքի նման բան մը եւ դնաց զայն գննելու, ուր մեծ զարմացմամբ ու ապշութեամբ գտաւ իր ցրտահար աղջիկը, միակ դուստրը, որ ոչ միայն խոր քունի մէջ էր, այլ եւ անզգայ։ Կրցածէն աւելին ըրած էր փոքրիկը։ «Մ՛հ, եկած է զիս գտնելու», ըսաւ Փրեզերիկոս ձայնը հեծեծանքի փոխելով, մինչ պարապ տեղ կ'աշխատէր զայն սթափեցնելու ու հետը խօսելու։ Իր հաստ եւ տաք վերարկուն հանեց վրայէն եւ պաղ ու անկենդան մարմնոյն վրայ ձգեց։ ապա կուրծքին վրայ սեղմելով օրհասուն զաւակը՝ տուն ածապարեց։

Ճամբան արտասուութեամբ աչքով կ'աղօթէր Ամենակարողին՝ խնդրելով Անկէ խնայել իր փոքրիկ զաւակին կեանքը, եւ խօստանալով իր կեանքին մնացած տարիները իրեն նուիրել։ Կ'աւխտէր այլ եւս չի խմել։ Կը խոստանար վերսկսիլ մաքուր, սուրբ եւ երկիւղած կեանք մը նուիրուած բոլորովին Յիսուսի։ Եւ յիշաւ ցաւի, զղջման եւ ապախարութեան ճշմարիտ եւ թանկագին արցունքներէն որ իր կուրծքին վրայ հանգչող պզտիկին երեսները կը թրջէին։ Երբոր բաւական յառաջացաւ, տեսաւ հեռուէն իր գեղեցիկ ու նորաշէն խրճիթը։ Զգաց թէ հող այդ անձուկ յարկին ներքեւ ընտանեկան, նուիրական ու երջանիկ կեանքի, քաղցր ու զուարթ օրերը ինք մթադնելու, նստմանքներու աշխատած էր։ Խիստ դժուար կը թուէր իրեն այդ դրան օժմէն ներս մտնել, մանաւանդ այդ անկենդան եւ անշունչ դիակը տանիլ իր մօրը։ Սակայն յառաջացաւ։ Դուռը բացուեցաւ եւ ահա իր կինը իրեն բազկաց մէջ կը գտնուէր։ Նորէն կրկնեց մէկիկ մէկիկ իր ուխտերը, եւ ձեռք ձեռքի, սիրտ սրտի տուած երկու

կենսակիցները աղօթեցին, ծնրադրած իրենց անկենդան զաւակին դիակին առջեւ :

Վարդագեղ արչալոյսը երեւցաւ եւ ոսկեզօծեց ջինջ հորիզոնը իր ոսկի ճառագայթներով լուսաւորելով անկենդան աղկան սենեակը, ուր հայր եւ մայր դեռ ծնրադրած կ'աղօթէին: Թեթեւ ցնցում մը ըրաւ Գոհարիկ: Կամաց կամաց աչքերը բացաւ եւ զարմանքով իր շուրջը նայեցաւ: «Գոտայ քեզ, հայրիկ, լոյսը յապտերին մէջն էր, մայրիկ, տունն ենք», ու իր վրայ ծած երկու տխուր դէմքերուն թեթեւ եւ ուրախ ժպիտ մը արձակեց:

«Այո, անուշիկս, գտար հայրիկդ, ճամբուն վրայ դրած լոյսդ դեռ կը վառէր, եւ մինք բոլորս հիմա տունը կը գտնուինք: Կորսուած էի, զըռնուեցայ անգամ մըն ալ չկորսուելու համար, աղջիկս», պատասխանեց Մոնրապէր:

Փրեդերիկոս Մոնրապէր պահեց իր ուխտը: Եւ այն խրճիթին մէջ տրտմութիւնը եւ վիշտը ա'լ մոռաւ չի գտան, այլ հօն կը լաւէին երգի ու աղօթքի սուրբ միմունքներ, եւ բազմը կը ժպտէր հեռուէն Գոհարիկենց խաղաղ ու երջանիկ կեանքին վրայ:

Պիէճիկ

ՍԱՄՈՒԷԼ ԱՂԵՑԱՆԻՐԵԱՆ

ՆԱՄԱԿ ԶԱՐԱՅԷ

Թերեւս ընթերցողներուս մեծամասնութեան ծանօթ դէմքերէն մին չէ Մր. Ֆալո: Երկայնահասակ ու յաղթանդամ է ան: Լայն ճակատին միացած է նաեւ ճաղատ գագաթ մը, որ ա'լ աւելի կը պայծառացնէ անոր դէմքը: Հեռուէն եւ առաջին անգամ տեսնող մէկը գուցէ վախնայ անկէ, մանաւանդ երբ ճամբորդութեան լաթերը հագնելով ձիու վրայ բազմած ըլլայ մեկնելու պատրաստ: Իսկ երբ մօտենաս անոր, տեսակցիս անոր հետ, վստահ եմ թէ բոլոր խօսակիցները երբեք չպիտի ուզեն բաժնուիլ անոր քաղցր ներկայութենէն: Այնչափ խօնարհ է, այնչափ մօտէն կը տեսակցի ան իր յարաբերակիցներուն հետ որ միայն ապուշ մը չլինար հասկնալ անոր միտքը: Մր. Ֆալո այնպիսի մէկն է որ արժանաւորութեամբ ընտրուած է ըլլալ դպրոց-որբանոցի ընկերակցութեան գրեթէ նախագահ: Ոչ թէ միայն նախագահը եւ գործերու վարիչը, այլ նաեւ մեծ բարերարն է անոր: Քանզի բաւական մեծ թուով երկուսն ալ տղաք բուն իսկ իւր անձնական ծախքով կը հոգայ, եւ չատերու ալ բարերար գտած է:

Ահա այսպիսի անձնաւորութիւն մը եւ Սըվազի միտքնար Վեր. Մր. Բաղրիճ աշունը Զա-

րա ալ այցելեցին իրենց ճամբորդութեան շարքին մէջ: Շաբաթ կէսօրին քաղաք մտան. եւ կիրակի օր առաւօտեան պաշտամունքէն վերջ իրենց բարի սովորութեան համեմատ ուղեցին կարգ մը տուններ այցելել: Մանաւանդ Մր. Ֆալո ուղեց նախ իր սաներուն տունները այցելելով անոնց վրայ տեղեկութիւններ առնել որ ի հարկին թերեւս կարեկից եւ կամ օգնական ու քաջալերող ըլլայ: Մի քանի ընտանիք այցելելէ վերջ կարգը եկաւ որ երթանք Զարայի առաջնակարգ հարուստներէն մէկուն տունը, որու աղէկ համբաւին համար էր կարծեմ որ դպրոց-որբանոցի սանահիններէն մին անոր տունը տրուեցաւ: Վերոյիշեալ երկու հիւրերը, եղբայր մը եւ յօգուածագիրս երբ հասանք անոր տունը, քաղաքավարութեամբ վերին սենեակ մը հրաւիրուեցանք ու քիչ մը խօսակցութենէ վերջ Մր. Ֆալո անձամբ փափաք յայտնեց անգամ մը տեսնել իր դպրոցէն եկող աղջիկը: Պատասխան ընդունեցաւ թէ «Մենք սովորութիւն չունինք որ հարս մը կամ աղջիկ մը օտարի հետ տեսակցի ու խօսակցի»: Մր. Ֆալոն այն զուարթ դէմքը, ուրկէ հայրական սէր կը փայլէր, պահ մը տոգոնեցաւ: Անոր լեզուն քիչ քիչ անգործութեան դատապարտուեցաւ: Քառորդ ժամ սպասելէ վերջ որ հարօք գայ որպէս զի տեսնէ ու խօսակցի անոր հետ, դեռ նոյն մոլեռանդ գաղափարով պաշարուած չարտօնեցին որ Մր. Ֆալոն պէտ գործնական փրկատոնեայ եւ հայրական գութ ունեցող անհատ մը տեսնէ յիշեալ աղջիկը: Եւ որովհետեւ երկուոյն կիրականօրեայ դասի պիտի առաջնորդէի, անոնց ներողութիւնը խնդրելէ վերջ, մաս մ'ալ ամփնայ չգիտցնելու համար, մեկնեցայ: Միւսները մնացին: Քառորդը կէտ ժամ կ'ըլլայ եւ դեռ նոյն ընթացքին մէջ գտնուելուն համար լուռ ու մունջ յանցաւոր մարդոց նման ետ ետ նայելով դպրոց եկան: Ընթերցողներուս դէմքին վրայէն իսկ թերեւս ամօթոյ կարմիր ամպ մը անցաւ հիմա:

Եւ ինչո՞ւ այս արգելքը կ'ըլլայ որ Մր. Ֆալո կամ նմաններ հարսը չտեսնեն ու չխօսակցին անոր հետ: Առաջին անհիմն պատճառը ըսած եղանք, երբ ըօրնք յիշեալ ընտանիքին մեծին բերնով, «Մենք սովորութիւն չունինք որ աղջիկ մը կամ նոր հարս մը ուրիշի հետ տեսակցի ու խօսակցի»: Հօս փակագծի մէջ կ'ուզենք ըսել թէ մենք ալ չենք ուզեր որ ոչ թէ միայն աղջիկ մը կամ նոր հարս մը, նոյն իսկ տղայ մը, որ ինքզինքը կառավարելու տարիքին մէջ չգտնուիր, «ուրիշ» բառին իմաստով ուրիշի հետ տեսակցի ու խօսակցի: Զար ընկերակցութիւնը բարի վարքը կ'ապա-

կանէ։ Երկրորդ եւ մօլեռանդական պատճառը եւ
է որ այցելուները Ռոզոքական են։ Մի գուցէ անոնց
ոեւէ մէկուն կամ միւսին հետ խօսակցելով կար-
ծիքներ ու գաղափարներ փոխանակէ։ Յիշեալ
հարցը, Արեւալոյս, ամբողջ հինգ կամ վեց երկայն
տարիներ որ ապրած ու սնած է կրօնական լոյսի
մէջ, շատ կարելի է իր անուան պէս կրօնքի պայ-
ծառ արեւին լուսոյն մէկ մասը անոր հոգւոյն խո-
րը թափանցած է եւ փափաքելի է յուսալ որ Սբ.
Հոգիին ազդեցութեան տակ պիտի մեծնայ ու զօ-
րանայ։

Սիրելի բարեկամներս, մենք շատ անգամ կը
սիրենք մերիները ընտանեաց մէջ, դպրոցի մէջ,
լուկայի երես ու գործառնութեանց միջոցին, երբ
անոնք մեզի մօտ են ու քիչ շատ չա՛ն կամ պա-
տիւ կը բերեն մեզ եւ անկէ դուրս շատ անգամ
լատերս կը մօռնանք։ Բայց երբ տեսնենք այնպի-
սի անձնաւորութիւններ, որոնց կեանքը երկնա-
ւոր Վարդապետին կենաց պզտիկ մէկ օրինակն է,
պէտք չէ՞ որ սիրենք, պէտք չէ՞ որ գէթ համակ-
րանքի ցոյց մը ընենք։ Ոչ, սխալեցայ, պէտք չէ
ցոյց։ Իրական համակրութիւն եւ խորունկ սէր
պէտք է մեր սրտերուն մէջ հանդէպ անոնց, որոնք
ոչ թէ միայն հինգ, վեց, եօթը եւ աւելի տարիներ
պահած, խնամած ու մեծցուցած են, հապա նաեւ
պանքը աշխարհ խրկելէ վերջ երբեմն երբեմն զա-
նոնք այցելելը զանց չեն ըներ։ Այսպիսիները ու-
րիշ կամ օտար սեպելով տմարդութեամբ «Մենք
սովորութիւն չունինք որ հարս մը կամ աղջիկ
մը օտարի հետ տեսակցի» ըսելը ոչ թէ միայն
պատիւ չբերաւ, ու չբերեր նոյն գերդաստանին,
այլ նաեւ անոր պատկանած հասարակութեան ա-
նարգանք է։

ԵՂԻԱ Ս. ՍԱՀԱԿԵԱՆ

ՆԱԽ ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ

Ապահովութիւն է ուղղութեան շաւղին հե-
տեւի։ Արդարեւ այդ է ապահովութեան միակ
ճամբան։ Լրագիր մը Աստուածայնչին հետադայ
խոստման անհամար օրինակներէն մէկուն ուշադ-
րութիւն կը հրաւիրէ, «Առաջ խնդրեցէք Աստու-
ծոյ թագաւորութիւնը եւ անոր արդարութիւնը,
եւ այդ բոլոր բաներն ալ ձեզի պիտի տրուին»։

Աւետարանի պաշտօնեայ մը մօտերս կիրակի
իրիկուն մը քարոզեց հեռաւոր քաղաքի մը մէջ
«Ոսկիի անյագ ցանկութեան» վրայ, եւ իր քարո-
զին մէջ դատապարտեց ոգելից ըմպելիներու տուր-
եւաւը։

Յաջորդ առաւօտ կանուխ քարոզչին ուսում-

նաօնեակը մտաւ գեղադէմ, մտացի մարդ մը
իւր քառասուն տարեկան, ոգելից ըմպելիներու
մեծ տուրեւառի ընկերութեան մը շրջիկ ներկա-
յացուցիչը։ Կիրակի իրիկունը եկեղեցի դացած էր
ուրիշ շրջիկ վաճառականի մը հետ, եւ աւետա-
րանի պաշտօնեային քարոզը եղած էր Աստուծոյ
կապարճէն դէպ աւղիղ անոր սիրտն արձակուած
նետ մը։ Եկեղեցիէն մեկնելէն ետքը օթէլ վերա-
դարձած էր, եւ այդ գիշերն իսկ նամակ մը ղրկած
էր այն ընկերութեան որուն հայրւին կը ճամբոր-
դէր, եւ որ առատաձեռնօրէն կը վճարէր իր աշ-
խատութեան փոխարէն։ Նամակովը կ'իմացնէր
թէ հրաժարած է իր պաշտօնէն, ըսելով թէ այլ
եւս անկարող էր խղճմտօրէն այդ ընկերութիւնը
ներկայացնել, «Եւ» ըսաւ այս արիասիրտ մարդը,
քարոզչին քովէն մեկնելէ առաջ, «Երէկ գիշեր
խաղաղութեան եւ ապահովութեան զգացումով
քնացայ, որպէս երբեք քնացած չէի տարիներէ ի
վեր։ Հիմա նոր գործի մը ակնկալութիւնը չու-
նիմ, բայց սա հաստատ որոշումն ըրած եմ. Սա-
վատանջ պիտի մեռնիմ եւ այսուհետեւ մէկ կա-
թիլ անգամ ոգելից ըմպելի պիտի չծախսեմ»։ Յա-
ջորդ օրը քարոզչիւր կէսօրին եկեղեցիին մէջէն
առաջնակարգ վաճառականի մը հետ խօսակցելու
միջոցին մարդուն այս պատմութիւնը ըրաւ անոր.
Վաճառականը, ատրկա լսածին պէս, «Ես ճիշդ այդ-
պիսի մարդու մը պէտք ունիմ» ըսաւ։ Եւ քսա-
նըչորս ժամ չանցած՝ մարդը լաւ թոշակով պատ-
ուաւ որ պաշտօնի մը զրուեցաւ։

ԱՂՕԹՔ ԱՌԱՒՈՏԵԱՆ

Բոլոր գիշեր անձայն, լըռին
Երբ յանձնեցի ես զիս քունին,
Անտես ձեռք մը, բայց իրական,
Պահած է զիս, ունիմ վրկան.
— Կեանքըս է այն։

Վաղ քաջ այգուն երբ նոր կեանքով
Տեսնեմ լոյսը ուրախ դէմքով,
Երկնից, երկրի, ա՛խ, Բընութեան
Մէջ կը տեսնեմ ոյժ մ'իսկական.
— Հաւատքս է այն։

Առաւօտեան այս լուռ ժամուն,
Երբ հոգեյոյզ սիրով անհուն
Կու գամ քեզի, Տէր սիրական,
Որ շրնորհես լոյս հոգեկան.
— Փափաքս է այն։

Կեանքիս բոլոր մութ օրերուն
Եւ կամ յաջող, պայծառ, փայլուն
Ժամերուս մէջ, Փրկիչ մարդկան,
Կ'ուզեմ վայել սէրը տեւական.
— Խորհուրդս է այն։

ԵՂԻԱ Ս. ՍԱՀԱԿԵԱՆ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑ

ԽԴ. ԴԱՍ, ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 29

Աստուծոյ Հոգւոյն պատշաճ զօրութիւնը (Ձաք. Դ. 1-10)

Ոսկեղէն համար. Ձաք. Դ. 6:

Աստուծոյ ընթերցանանք. — Բշ. Ձաք. Դ. 1-10: Ով Տէր, տուր ինծի այն զօրութիւնը որ Հոգւոյդ պարգեւին հետ կը ստացուի: — Դշ. Բ Մնաց. Բ. 5-12: Անոր ձեռքին մէջ զօրութիւնն եւ ոյժ կայ: — Դշ. Գոր. Ա. 1-8: Վերէն զօրութիւնն առնելու կարօտ ենք: — Եշ. Ես. ԾԹ. 16-21: Աստուծոյ Հոգւոյն վերաբերեալ ուխտը մեր վրայ ալ կատարուի: — Ուր. Հռով. ԺԵ. 13-21: Պողոսի միջոցաւ Սուրբ Հոգւոյն կատարած բաները մենք ալ խնդրենք: — Շք. Ա. Կոր. Ա. 18-31: Անկա օգնութիւն է տկարութեան մէջ: — Կէր. Բ. Կոր. Գ. Պարտիճ նորագոյնիլ փառացի փառս:

Ծանօթութիւններ. Ձաքարիայի գիրքին առաջին ութ գլուխները գրուեցան երբ Հրեաները Բաբելոնէ վերադառնալով Տաճարը շինել սկսան: Ձաքարիա իր պատգամները տեսաւ երազի մէջ տեսածի պէս: Տեսաւ կարգ մը տեսարաններ եւ այլաբանական ձեւով հաղորդեց ճշմարտութիւնները: Այս դասին մէջ նկարուած տեսարանը այն ութ տեսարաններէն մին է: Ասոնց ամէնն ալ ժողովուրդը քաջալերելու եւ սփոփելու համար էին: Ա. տեսարան (Ա. 8-17). Աստուծոյ գիտութիւնը, Բ. տեսարան (Ա. 18-24). Աստուծոյ զօրութիւնը, Գ. տեսարան (Բ. 1-13). Աստուծոյ կարգադրութիւնները իր ժողովրդին համար: Դ. տեսարան (Գ. 1-10). Աստուծոյ գրութիւնը: Ե. տեսարան (Դ. 1-5). Աստուծոյ Հոգին մարդուն մէջ: Զ. տեսարան (Ե. 1-4). Աստուծոյ դատաստանը: Է. տեսարան (Ե. 5-14). Աստուծոյ սրբելն ու զտելը: Ը. տեսարան (Զ. 1-14). Աստուծոյ պատրաստած Նոր Երուսաղէմը: — Հմր. 2. Աշխատ. Անտարակոյս այս կը յիշեցնէր Սողոմոնի տաճարին աշտանակը: Աշտանակը նախ կ'ակնարկէ Հրէից Եկեղեցին եւ յետոյ Քրիստոնէական Եկեղեցին (Յայտ. Ա. 20): Եկեղեցին լոյս պիտի տայ, բայց լոյսը իր մէջ չէ, այլ՝ Աստուծոյ լոյսը պիտի առնէ Եկեղեցին եւ անդրադարձէ: Եօթն հար. Աստուծոյ Եկեղեցին թէեւ շատ ճիւղեր ունի, բայց անկա մէկ մարմին է: Եօթն խորհրդ. Կերեւնայ թէ իւրաքանչիւր ճրագ եօթը խողովակ ունէր: Այսինքն Եկեղեցին բազմաթիւ եղանակներով զօրութիւն կ'ընդունի Աստուծոյ: Ուրիշ. այսինքն զուտ եւ թանկագին: Հմր. 3. Զիւլեի. Այս աշտանակներուն իւրը ոչ թէ ժամանակ ժամանակ եւ մարդոց ձեռքով կը զրուի, այլ՝ Աստուծոյ կարգադրութեամբ ընական կերպով մը Աստուծոյ կողմէ կը զայ

շարունակ: Իւրը անտարակոյս կ'ակնարկէ Սուրբ Հոգին: Հմր. 7. Լեւ. Տաճարին շինութեան գործը եւ անոր առջեւ ելած արգելքները: Հմր. 10. Պարիսպներու օրը. Այն ժամանակի Հրեաներուն թիւը եւ վիճակը: Եօթն հար. Կ'ակնարկուի Աստուծոյ ամէն բան գիտնալը: Հմր. 13, 14. Երէւ յիշեցնէր. Կը նշանակեն Քրիստոսի քահանայութիւնը եւ թագաւորութիւնը:

Մտախաբեան շիւթեր. Ուսումնասիրէ Աստուծոյ իր կամքը մարգարէներուն յայտնելուն կերպերը, որ հետեւեալ համարներուն մէջ կը տեսնուին. Ծն. ԺԵ. 1-17, ԻԸ. 10-15, Եւ. Գ. 2-22, Ես. 2. 1-8, Դան. Է. 1-3, Գոր. Թ. 3-9, Ժ. 9-17, Յայտ. Ա. 10-20:

Յուցուր այն ճշմարտութիւնները զորոնք Աստուծոյ Ձաքարիայի եւ Հրեայ ժողովրդին կ'ուզէ տրվեցնել այս դասին մէջի պատկերով:

Զօրաբաւելի եւ Յետուի վրայ կարգա հետեւեալ տեղերը. Եզր. Բ. 2, Գ. 2, 8, Ե. 1, 2:

Այս տեղի պատկերին մէջ յիշուած բաները համեմատէ Քրիստոնէական Եկեղեցւոյ վիճակին հետ: Օրինակի համար, Աշտանակը (Յայտ. Ա. 20), Ճրագը (Մատ. Ե. 14-16), Երկու ձիթեղները (Երր. Գ. 1), Խողովակէն վազող իւղը (Յովհ. Դ. 13, 14):

Հոգեւոր Կրօն. Որպէս զի կարող ըլլանք տեսնել Աստուծոյ առնչութիւնը եւ վարմունքը իր Եկեղեցւոյն եւ հաւատացեալին հետ, պէտք է որ Աստուծոյ Հոգին բանայ մեր աչքերը:

Միջեւ որ Աստուծոյ Հոգիէն չառաջնորդուինք, չենք կրնար աշխարհի յայտնել Աստուծոյ լոյսը: Քանի որ Քրիստոս աշխարհիս լոյսն է (Յովհ. Ը. 12), մենք մեր լոյսը պէտք է որ անկէ առնենք:

Որպէս զի կարող ըլլանք գործադրել Աստուծոյ կարգադրութիւնները եւ կամքը թէ՛ մեր կեանքերուն թէ՛ Եկեղեցւոյ կեանքին մէջ, կարօտ ենք Աստուծոյ Հոգիին:

Եթէ վատա՛ ըլլանք թէ՛ Աստուծոյ ամենատես աչքերը կը տեսնեն մեզ, թէ՛ անոր կամքին հակառակ ընթացքի մէջ չենք գտնուիր, թէ՛ ապա՛ հով կ'ըլլանք թէ՛ ան պիտի օգնէ մեզի:

Արեցնութեան վրայ քանի մը յօդուածներ զրկուած են Թափանճեան մրցանակի համար, բայց պիտի չհրատարակենք, նախ վասն զի մրցման ժամանակը զրեթէ լրացած է եւ երկրորդ վասն զի այդ նիւթին վրայ շատ հրատարակութիւններ երևցան ցարդ:

Խոյ. Ա. Եւ.

Քրիստ. Ե. Ընկերակցութեան աղօթքի ժողովը տեղի պիտի ունենայ վաղը ժամը 9ին (Ը. Թ.) Ի Բեթ, Գումգափու:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԵՐՔԻՆ

Մայրատաղւոյ. Կայս. հրամանով կազմուած մասնաւոր յանձնաժողովը, անցեալները ծանուցուած ցաւի դէպքը իր բոլոր երեւոյթներովը մանրազնին քննութեան ենթարկելով, գտաւ թէ անոր անիծեալ հեղինակներուն մէջ կայ Յովհաննէս Ա. ֆարեան անունով մէկը, որ Աբիկ Ունճեան էֆ.ի սպանչին, Կարապետ Վարդանեանի, հետ օտար երկրէ մայրաքաղաքս եկած է չար նպատակներով, որոնք կը հաստատուին վկայութիւններով եւ իրենց իսկ խօստովանութեամբ: Ասոնք եւ դարձեալ նոյն յանձնաժողովին ձեռամբ դռնուած ռուսիք երկու չարագործներ, Ստեփան եւ Երուանդ, ի ներկայութեան, իսկ փախստական Լէոն ի բացակայութեան եւ հաւաքաբար դատի ենթարկելու համար հարկ եղած թուղթերը պատրաստուած եւ ձեռնհաս իշխանութեան յղուած են: Անցեալ շաբթու նոյն յանձնաժողովը, Բերա, Գրոքըր պանդոկին ստորնայարկէն եւ Թագսիմ, Ճոնսըն Ափարթումանի պարտէզի հորին մէջէն, զանազան ձեւով յիշուէն աւելի պայթուցիկներ երեւան հանց: Նմանապէս Բերա Ազապ Գաիու Աւստրիական հիւանդանոցի մէկ դռնապանին քով զանազան քանդիչ հրանիւթեր գտաւ եւ յանցաւորները Նշան, Մանուկ, Յովսէփ եւ Սըվաղի Առաքել ձերբակալեցան: — Սարըեարի մէջ բնակեալ Լէոն Գիրիճեան, որ փախած է եւ խռովարարներէն կը կարծուի, իբրեւ ոճրագործ ամբաստանուած է եւ ձերբակալմանն համար հրամանագիր ելաւ: — Գարսից դեսպան Միրզա Րիզա իւան շաբթի մայրաքաղաքս ժամանեց Արեւելեան ձեպընթացով: — Մայրաքաղաքիս Իտալական հիւպատոսը գաղթականութեան երեւելիներուն յայտնեց թէ ֆալսպրիտ արկածեալներուն համար մինչեւ ցարդ 12,000 ֆրանք ղրկուած է: — Ընդհանուր սպալակոյտի փոխ նախագահ Միւշիր Էտէմ փաշա, որ հիւանդ էր, մեռաւ իր ապարանքին մէջ ի Գապթաշ: — Կրթական նախարարութեան քննիչներէն Միքայէլ Ալճեան էֆ. նոյն նախարարութեան էնճիւմէնի ժողովին անդամ անուանուեցաւ:

Նահանգներ. Եմէնի կուսակալ աւ զինուորական հրամանատար Միւշիր Ֆէյզի փաշա Սեպ. 28 թուով կը հեռագրէ թէ Թաւրիզի կողմէ ղրկուած Օսմ. զօրքերը Սեպ. 22ին Սանայի Եէրիմ գաւառակին կեդրոն Եէրիմ գիւղաքաղաքը մտան առանց ռեւէ

ընդդիմութեան: Ժողովուրդը հպատակութիւն յայտնեց եւ ամէնքը մաղթանքներ ըրին Ն. Կ. Վեհափառութեան համար: — Հիճազի երկաթուղիին հանգանակութեան գումարը 83,909,109 դահ.ի հասաւ: — Հիճազի երկաթուղիին համար արքունի նաւարանին մէջ շինուած մզկիթաւոր կառքը Գոթլա շոգենաւով Պէյրութ ղրկուեցաւ: — Մարտի սկիզբէն մինչեւ Օգոստի վերջը վեց ամսուան մէջ 126 անձ դարմանուած է Սէլանիկի կատաղաբուժական դարմանատան մէջ: — Իզմիտի քարափին շինութիւնն աւարտած է եւ ի մօտոյ բացումը տեղի պիտի ունենայ: — Հայֆայի նաւամատոյցին մէջ դարձեալ 10,000 մեթր տարածութեամբ տեղ լեցնելու գործ մը աւարտած է: — Հիճազի երկաթուղիով մինչեւ Միւստէվլէրէ գացող ուխտաւորները ջրի նեղութենէ ազատելու համար արքունի նաւարանին մէջ շինուած քամոցաւոր 12 ջրշիղջ ղրկուած է Պէյրութ, որպէս զի հարկ եղած տեղերը հաստատուին: — Ազգու հրամաններ տրուեցան որպէս զի դիւրութիւններ ընծայուին Էտիրնէի այն հրկիզեալներուն, որոնք իրենց տունները վերաշինել պիտի ձեռնարկեն: — Էւ Անկաթերթը կը գրէ թէ կը խորհուի Դեկէն սկսեալ գիշերային կառախումբ մը աւելցնել Պէյրութ-Իսթանբուլի ցերեկեայ կառախումբերուն վրայ: — Վեհ. Սուլթանին երկրորդ քարտուղարը Երուսաղէմի կառավարչին աւետեց թէ Ն. Կ. Վեհափառութիւնը շատ գոհ մնացած է գաւառին տառանքողը սովորականէն 41 հազար ոսկի աւելի վարձակալութեան տրուած ըլլալուն համար:

— Մըլլըք էֆ. Կայս. հրամանով արտօնուեցաւ ներքին արհեստագործութիւններու յառաջդիմութեան զարկ մը տալու համար իր ծախքով ամէն տարի Օգոստի սկիզբէն մինչեւ վերջը ցուցահանդէս մը բանալ Լիբանանու Շոպէր գիւղին մէջ, պայմանով որ երաշխաւոր մը տայ թէ, երբ ցուցադրուած արտագործութիւնները կորուսին, ինք պիտի հատուցանէ վնասը, նաեւ վկայագիր մը թէ ինք պիտի հօգայ ցուցահանդէսին ամբողջ ծախքը:

Այլապէս. Հեռաձայնի գործիքներուն ի թուրքիա մուտքը արգելուած է: Սակայն, նկատելով թէ կարգ մը վաճառականներ եւ գործարանատէրեր կը շարունակեն բերել տալ կամ ղրկել դանոնք, կը ծանուցուի թէ այսուհետեւ բերուածները պիտի գրաւուին: — Առողջապահական խորհուրդը որոշեց արեւմտեան Ռուսիոյ մէջ Լեհաստանի Վարշաւա, Փեթրոքով եւ Լոմճէ քաղաքներէն ժամանողները արդէն որոշուած բժշկական քննութենէն զատ հականիւսումներու, նաեւ թաղապետական բժիշկներու ձեռամբ իրենց բնակա-

րաններուն մէջ հինգօրեայ հսկողութեան, ենթարկել: — Շրջաբերականով ծանուցուեցաւ թէ երբ խճուղիները արտերէ եւ անմշակ գետիներէ անցնին, պէտք չէ անոնց տէրերուն տուգանք կամ փոխարինութիւն հատուցանել: Սակայն եթէ այդքի եւ պարտէզի պէս մշակուած արժէքաւոր տեղերէ անցնին, անոնց արժէքը պիտի գնահատուի եւ այնպէս պիտի իւրացուին: — Եգիպտոսի Ելեւմտական նախարարութիւնը 30.000 ոսկի յատկացուցած է երկրագործներուն աղբ բաժնելու համար: — Աթէնքի Օսմ. գործակատարը Յունաստանի Պատերազմական նախարարին յանձնած է Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած առաջին կարգի Մէճիտիյէ պատուանշանը: — Կայս. Թանգարանի պաշտօնէութենէն Մաքրիտի պէյ Սէօքէ գնաց Անգղիացիներու եւ Աւստրալիացիներու հնախուզական աշխատութիւններուն հսկելու համար: — Մաքսային վերատեսչութիւնը հարցման մը առիթով որոշեց թէ վերջին զեկուցումէն առաջ դրոշմաթղթի համար առնուած տուգանքները պէտք է տէրերուն վերադարձնել նոյն զեկուցման տրամադրութիւններուն համաձայն: — Թուրքիոյ մէջ շինուած հողային անօթներուն մաքսերը նախ շինութեան ծախքէն, յետոյ անմաքս արտածուելէն ետքը իրենց համար օրոշուած արժէքէն պիտի առնուին: — Որոշուեցաւ դիւրութիւններ ընծայել Թուրքիոյ հանքային արտադրութիւններուն յարգը հրապարակին վրայ աւելցնելու համար, առայտ մեղմանալ իշխանութեան կողմէ զեղչելի չափով անոնցմէ մաքս առնել, յետոյ, եթէ անոնց գինը բարձրանայ, մաքսը դարձեալ պայմանագրութեան պայմաններուն համեմատ գանձել, եւ գիններու առժամանակեայ ցածութեան համար կանոնադրին վրայ նոր յաւելուած չընել:

Բողո. Ժող. Տր. Պօէն Սուրբ Գիրքի գրաւար թարգմանութեան վրայ Պատրիարք Հօրմէն ընդունած նամակը Անգղիերէնի թարգմանել տալով Աստուածաշնչի Ընկերութեան ղրկած է եւ Պատրիարք Հօր ալ իմացուցած է: — Մայրաքաղաքիս Ամերիկեան հիւպատոս Մր. Տիքինսընի դուստրը այս շաբթու ամուսնացաւ Հանրային Պարտքի Վարչութեան պաշտօնեաներէն Անգղիացի Մր. Փօյնթըրի հետ: Նորապսակ հարսը նպատաւոր զգացումներ ունի հանգէպ մայրաքաղաքիս Ամերիկեան գոլէճներուն: — Մայրաքաղաքիս Լանկայի Եկեղեցին 200 դահ. տուաւ ի նպատակ տնային հրկիզմաներուն: — Այնթապի Գայաճըգի եկեղեցիին անդամներէն տիկին Սուլթան Հ. Բիւրքեհան եւ տիկին Սէյտի Ա. Պապիկեան մէյմէկ մէճիտիյէ նուիր

րեցին կոյրերու աւետարանին հրատարակման համար, Հայիկի եկեղեցիին անդամներէն ալ Մին երկու մէճիտիյէ կոյրերու աւետարանին հրատարակման եւ երկու մէճիտիյէ Աստուածաշնչի Ընկերութեան նուիրեց: — Կ. Թ. Գոլէճին տնօրէն Մր. Մէրիլ եւ Օր. Իզապէլ Թրոպրիճ այս ամառ ամուսնացան Զուիցերիոյ մէջ եւ Սեպ. 22ին ողջամբ Այնթապ ժամանեցին:

Հայ Լուս. Ժող. Արմաշու չորս արեղաները այս շաբթու մայրաքաղաքս եկան եւ Տ. Թորգոմ Վրդի միջոցով Պատրիարք Հօր ներկայացան: Ն. Ամե. նապատուութիւնը այդ առիթով ազգու խրատական մը խօսեցաւ անոնց, Շահէ արեղայ քանի մը ամիսէն Մէրսին պիտի ուղեւորի իրեւ քարոզի: Տ. Թորգոմ Վրդ. եւ Շահէ արեղայ խմբագրատունս այցեւեցին եւ մենք շատ գոհ մնացինք իրենց այցելութենէն: — Հապէշաստանի հոգեւոր հովիւ Տ. Մկրտիչ քահանայ Զվատեան, որ Ատիս Ապագա կը գտնուէր ժամանակէ մը ի վեր, մայրաքաղաքս վերադարձաւ: — Այնթապի Հայ տիկիները մանկապարտէզ մը բացած են, ուր մանկապարտէզպանուհի մը պիտի պատրաստեն: — Ուրֆայի Գուառական Ժողովը չէ ընդունած առաջնորդ Տ. Անանիա Վրդի հրաժարականը:

Յոյն Ժող. Պատրիարքը Սինոդին մէկ նստին մէջ ծանոյց թէ Մ. Էօսթատ Էվէնիտիս, խորապէս զգածուելով վերջերս իր գերդաստանին պատահած ցաւալի արկածին առիթով Յօյն հասարակութեան կողմէ իրենց ջեւեղած համակրանքէն, 2000 Օսմ. ոսկի նուիրած է մարդասիրական նպատակներու գործածուելու համար: Նուիրատուին դժբախտ որդին չկրցաւ ազատիլ իր անձնասպանութեան փորձին հետեւանքներէն եւ մեռաւ երկու օր առաջ:

Առեւտրական հրապարակ. Սեպտ. 30 (Ն. Տ.) 0. Ռ. 100 ծախ. Անտաղի կրծք. 78-79 դահ., Անգղի. քաղ. 37½-38½ փր., Էնտի. 41: Աթլ-ը, Էսքիչէհի գրք. մա, պարկը 73½ դահ., Օտեւա (Ա) 90-94, (Բ) 85-90, (Գ) 75-80: Գաւառի գոյգ թիթեղ 40, Շահաթ, Թրիէսթէ կեն. դինարը 110 դահ., Ռուսական 93: Սուրճ, 100 քաղ. 6½-7 Բիւն, Եգիպտոս, պար. Գրախան. Սեպտ. 22/3 Հոկտ.

Օսմ. Միաց. Օ. Ռ. 97 38	Րուս. Երկթ. ֆր. 131 87
Մէճիտիյէ 108 03	Նաբուէն 87 11
Մէթալիք 103 30	Գրիմից 51 04
Մանր արծաթ 104 02	Անգլ. ոսկի 109 24
Ռուսիոյ բոլ 91	Մանէթ 8 63

ԱՐՏԱՔԻՆ

Անդրիա և Ճափոն . Անգղիոյ եւ Ճափոնի նոր դաշնագրութեան պատճէնը անցեալ չորեքշաբթի հրատարակուեցաւ Լոնտոնի եւ Թոքիօի մէջ եւ Եւրոպական ամէն երկրի ու Ամերիկայի թերթերուն առատ նիւթ մատակարարեց մեկնութիւններու : Դաշնագիրը Օգոս. 12ին Լոնտոնի մէջ օտարագրուեցաւ Լորտ Լէնստաունի եւ Ճափոնական դեսպան Մ. Հայաչիի ձեռամբ : Կը բաղկանայ նախարանէ մը եւ ութ յօդուածէ : Նախարանով կը պարզուի թէ դաշնագրին նպատակն է (ա) ընդհանուր խաղաղութեան պահպանումը եւ ամրապնդումը Մայր . Ասիոյ եւ Հնդկաստանի մէջ, (բ) Ձիւնու մէջ ամէն տէրութիւններու հասարակաց շահերուն պահպանումը, ապահովելով Ձիւնու պետութեան անկախութիւնը եւ ամրոգջութիւնը եւ ամէն ազգերու վաճառականութեան եւ ճարտարութիւններուն համար հաւասար պատեհութիւններու սկզբունքը, (գ) դաշնագիր տէրութիւններուն հողային իրաւունքներուն պահպանումը Մայր . Արեւելքի եւ Հնդկաստանի մէջ եւ իրենց մասնաւոր շահերուն պաշտպանութիւնը իւրին գաւառներուն մէջ : Դաշնագիրը կը տրամադրէ . 1. Երբ դաշնագիրներէն մէկուն կարծիքով այս շահերը վտանգուին, երկու կառավարութիւնները իրարու հետ պիտի բանակցին թէ ինչ միջոցներով պիտի պաշտպանեն զանոնք : 2. Երբ դաշնագիրներէն մին ուրիշ տէրութիւններէ, կամ միայն մէկ տէրութենէ, յարձակում կրէ առանց պիտի յարձակման մը առիթ տալու, միւսը օգնութեան պիտի փութայ եւ երկուքը մէկտեղ պիտի վարեն պատերազմը եւ կնքեն հաշտութիւն : 3. Մեծ Բրիտանիա կը ճանչնայ թէ Ճափոն առաւելակշիռ շահեր ունի Քորէայի մէջ եւ թէ անոր իրաւունքն է հարկ դատած տնօրինութիւններն ընել Քորէայի առաջնորդութեան, հսկողութեան եւ պաշտպանութեան համար : 4. Ճափոն կը ճանչնայ թէ Անգղիա շահ ունի Հնդկական սահմանադրին տիրութեան եւ ապահովութեան մէջ եւ իրաւունքն է դայն պաշտպանելու համար հարկ դատած տնօրինութիւններն ընել : 5. Դաշնագիրներէն իւրաքանչիւրին արգելուած է առանձինն ռեւէ բան ընել, որով կը վնասուի միւսին շահը : 6. Կախարկուի գիրքը զոր Անգղիա պիտի բռնէր պատերազմին միջոցին որ բարեբախտապէս վերջացաւ : 7. Կը սահմանուին այն մեթոտները, որոնցմով մէկ տէրութիւնը միւսին պիտի օգնէ զէնքով : 8. Դաշնագիրը պիտի տեւէ տասը տարի : Յետոյ, եթէ

դաշնագիրներէն մին ուզէ վերջ տալ անոր, միւսին լուր պիտի տայ 12 ամիս առաջ :

Լորտ Լէնստաուն դաշնագրի պատճէններուն հետ մէյմէկ ծանուցագիր դրկեց Սբ. Փետրոսպոլսկի եւ Փարիզի Անգղիական դեսպաններուն եւ անոնց ուղարկութիւնն հրաւիրեց սա կէտին թէ դաշնագիրը ուրիշ ռեւէ տէրութեան շահերուն չդպչիր, եւ ամէնուն համար խաղաղութիւն եւ առեւտրական հաւասար պատեհութիւններ ապահովելու գործիք է, եւ թէ առանց առիթ տալու կրուած յարձակման պահուն միայն պիտի դաշնագիր տէրութիւնները իրարու օգնեն զէնքով : Դաշնագիրը ջերմ ընդունելութիւն գտաւ Ճափոնի մէջ : Ամէն կուսակցութենէ թերթեր անոր զովեստն ըրին խանդավառութեամբ : Գերման կառավարութեան թերթերը կ'ըսեն թէ առարկելի բան մը չկայ դաշնագրին պայմաններուն մէջ, թէ այն կ'երաշխաւորէ Մայր . Արեւելքի մէջ Գերմանիոյ աշխարհավարութիւնը, որ է բաց դրան քաղաքականութիւն ամէն ազգերու վաճառականութեան համար : Սակայն Գերմանական ուրիշ շատ թերթեր դաշնագրին դէմ կը խօսին եւ կը յանձնարարեն ուրիշ զինակցութիւն մը կազմել Մեծ Բրիտանիոյ եւ Ճափոնի զինակցութիւնը հակակռելու համար : Ռուսիոյ մէջ դեռ պաշտօնական արտայայտութիւն մը չեղաւ դաշնագրին նկատմամբ : Թերթերէն ու մանք բոլուն տահնութիւն յայտնեցին եւ մին անուանեց դաշնագիրը Ռուսիոյ, Եւրոպայի եւ ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհի դէմ Անգղիոյ կողմէ պատրաստուած յարձակողական զինակցութիւն մը : Յրանալի հանրային կարծիքը դաշնագրին նպատակէն է, քանզի դաշնագիրը Յրանալի Մայր . Արեւելեան շահերուն կը համաձայնի, արդի վիճակը պահպանելով եւ ամէնուն առեւտրական ազատութիւն ընծայելով : Յրանալիները բնականաբար շատ կը շահագրգռուին սա խնդրով թէ դաշնագրին ինչ ընդունելութիւն պիտի գտնէ իրենց զինակցէն, Ռուսիայէ : Մ. Վիլիէ, Թանի մէջ զրելով, կ'ըսէ . «Արդարեւ յօդուած մը կայ Հնդկական սահմանադրին վերաբերեալ, որ Թիպէթի արշաւանքին յիշատակները կ'արթնցնէ : Բայց Ռուսիոյ Անգղիական դեսպան Սըր Չարլս Հարտինկի կողմէ տրուած հաւաստիքները այնչափ պաշտօնական են եւ Էտտլըրտ թագաւորին բարեացակամութիւնը եւ խաղաղասիրական դիտաւորութիւնները այնչափ լաւ ծանօթ՝ որ Ռուսիա պիտի կըրնայ մոռնալ անցեալը եւ խաղաղութիւն սպասել ապագային մէջ :» Դարձեալ, Մ. Վիլիէ խօսակցութեան մը մէջ ըսաւ, «Կը հաւատամ թէ երբ նորա-

ւարտ անոնի պատերազմէն ծագում առնող դաս-
նութեան զգացումը հանդարտի եւ Ռուսիա ան-
դորր մտքով եւ առանց յուզման քննէ դաշնագի-
րը, պիտի համոզուի, ինչպէս մենք խորապէս
համոզուած ենք ի Ֆրանսա, թէ առարկելի բան
չպարունակեր այն ։

Մ. Բ. Անցեալ հինգշաբթի Մ. Բուլիէ եւ
Բատոլին իշխանը Մարտքեան խնդրին լուծման հա-
մար համաձայնութեան գիր մը ստորագրեցին ։
Հաւանօրէն երբեք ծանր վտանգ չկար թէ այս
խնդրին պատճառով երկու կառավարութիւններուն
դիւանագիտական յարաբերութիւնները պիտի խզ-
ուէին, ինչպէս հաւատացնելու զեցին կարգ մը մար-
դիկ ։ Այսու ամենայնիւ դժուարութեան լուծումը,
բոլոր խաղաղասէրներուն ուրախութեան իրաւացի
պատճառ կ'ընծայէ ։ Բանակցութիւններուն գոնէ
վերջին փուլերուն մէջ Գերման կառավարութիւնը
հաշտարար ոգի ցոյց տուաւ ։ Գերմանիա Մարտք-
եան խնդիրներուն համար միջազգային դեռապանա-
խորհրդի մը գումարումը կ'ապահովէ, որու ի
սկզբան կ'ընկառակէր Ֆրանսա, բայց հիմա կը
հաւանի, Գումարումը տեղի պիտի ունենայ Էլզէ-
զիրասի մէջ (Սպանիա) ։ Բայց Ֆրանսա ընդունիլ
տուած է թէ ինչ ինչ խնդիրներ արդէն իսկ կար-
գադրուած պիտի նկատուին եւ դեռապանախորհր-
դին պիտի չներկայացուն ։ Մին է թէ Ալժէրիոյ
ռահմանակից Մարտքեան հողերը Ֆրանսական վե-
րին հսկողութեան ներքեւ պիտի ըլլան ։ Միւսն է
թէ արգելեալ նիւթերու փոխադրութեան վերա-
բերեալ կանոններուն ոյժ պիտի տայ նոյն տէրու-
թիւնը ։ Այսինքն կ'ընդունուի թէ Ֆրանսա մաս-
նաւոր չափեր ունի Մարտքի մէջ, բան մը՝ որ
վէճին զխաւար կէտն էր բոլոր բանակցութիւն-
ներուն մէջ, Գալով Գերմանացի սեղանաւոր-
ներու խմբակի մը կողմէ Մարտքեան կառավա-
րութեան եղած փոխադրութեան, այդ Գերման
սեղանաւորները եւ Ֆրանսական դրամատուննե-
րու խմբակը համաձայնած են իրենց միջեւ կա-
տարել այդ գործողութիւնը որ առժամեայ փո-
խադրութիւն պիտի նկատուի, եւ յաջորդ փո-
խադրութեան հրապարակումէն ետեւ պիտի վճար-
ուի ։ Սեղանաւորական այս գործողութիւնը Ֆրան-
սացի սեղանաւորներուն նախապատուութեան ի-
րաւունքին պիտի չազդէ բնաւ ։ Ուրիշ խօսքով,
այս փոխադրութիւնը բացառութիւն պիտի նկատ-
ուի եւ իբրեւ նախընթաց օրինակ պիտի չծառայէ ։
Թանձերի նաւահանգստին մէջ թմբի մը շինու-
թեան գործը, որու համար յատակաձեւ ու ենթադ-
րական հաշիւ ուղղուած էր Գերման ընկերութեանէ

մը, նոյն կերպով կարգադրուեցաւ ։ Ֆրանսական
ընկերութեան մը եւս իրաւունք տրուեցաւ յա-
տակաձեւ ներկայացնելու ։ Բայց եթէ Գերմանա-
կան առաջարկը աւելի նպաստաւոր ըլլայ, Մարտքի
կառավարութիւնը պիտի կրնայ զայն ընդունիլ ։
Սակայն այս իբրեւ նախընթաց օրինակ պիտի
չծառայէ ։

Մ. Բ. Վիլիլի. Մ. Բ. Բ. Վիլիլի Պերլինի մէջ
Ռուսական նոր փոխադրութեան մը համար տե-
սակցեցաւ Գերման նշանաւոր սեղանաւորի մը հետ
եւ միջազգային քաղաքականութեան ընթացիկ
կարգ մը խնդիրներու համար ալ Ֆոն Պիլլով իշ-
խանին հետ, եւ աշխատեցաւ, կը կարծուի, Գեր-
մանիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ գոյացնելու աւելի ռերտ
հասկցողութիւն մը, թէեւ ոչ լման զինակցու-
թիւն ։ Ռոմինթէն հանդիպեցաւ՝ Գերման կայսրը
տեսնելու համար, որ իր անձնական ինքնաշարժը
կայարան զրկեց անոր համար եւ երկար ունկն-
դրութիւն մը շնորհեց, որմէ ետքը Մ. Բ. Վիլիլի
Կայսեր հետ ճաշեց եւ Ն. վեհափառութիւնը անոր
ըսաւ. «Ձեզի այնպիսի պատիւներ կ'ընծայեմ ու-
րոնք տիրող վեհապետներու վերապահուած են
սովորաբար ։ Բայց դուք մեծ գործ մը կատարե-
ցիք ։ Ռուսիան կը շնորհաւորեմ ձեզի պէս պետա-
կան անձնաւորութիւն մը ունենալուն համար ։»
Մ. Բ. Վիլիլիի տուաւ նաեւ Կարմիր Արծուի
պատուանշանին խաչը եւ շղթան ։ Մ. Բ. Վիլիլի
հինգշաբթի ժամանեց Սթ. Փետրոսպոլսի եւ նոյն
օր Ջարէն ընդունեցաւ հետեւեալ պատգամը. «Կը
շնորհաւորեմ ձեզ Ուաշինկթընէ ձեր վերադարձին
համար՝ այնքան կատարելապէս ի գլուխ հանելէ
ետեւ ձեր պաշտօնը, որ ամենաբարձր կարեւորու-
թիւն ունէր Ռուսիոյ համար ։ Կը հրաւիրեմ ձեզ
զալ եւ տեսնել զիս իմ զօրօտանալիս մէջ ի Պիոր-
քոստունտ ։ Սիւրբ զօրօտանալիս ձեր տրամադրու-
թեան տակ դրուած է ։» Զօրօտանալիս մէջ տե-
սակցութեան միջոցին Ջարը կոմսութեան տիտղոս
տուաւ այս պետական մարդուն, որ կը կարծուի
թէ կարեւոր պաշտօնի մը պիտի կոչուի ։

Այլեւայլ. Պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ կի-
րակի Սուէզի ջրանցը պիտի վերաբացուի եւ ամէն
կարգի նաւերու երթեւեկը պիտի վերակայի ։ — Հի-
րոշիմայի նաւարանը (Ճափոն) դիպուածով այրե-
ցաւ ։ Հրդեհը 12 ժամ տեւեց եւ տառը չէնք փնա-
ցուց ։ — Թերթերը բաւական կարեւորութիւն կ'ըն-
ծայեն Ֆոն Պիլլով իշխանին եւ Իտալիոյ Արտաքին
գործերու նախարար Մ. Թիթոնի վերջին տեսակ-
ցութեան ։ Մ. Թիթոնի Իտալիա վերադառնալու
միջոցին տեսակցեցաւ նաեւ Կոլուխովօքի կոմսին
հետ ։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՅՈՒՄԵՆԻ Ա. ՅԱՅՐ ԳՅՈՒՄԵՆԻ

Ֆինանսներու Եւրոպայի Ամերիկայի խաճ

ՄԻՍԻՈՆԱՐԱԿԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

Յատուկ ուշադրութիւն կը հրաւիրենք հետեւեալ գիրքերուն վրայ՝ որոնք կը ծախուին զեղչեալ գիներով:

Թիւ 871 Րէտհուսի Անգղիերէնէ Թուրքերէն բառ-գիրքը: Էջ 827: Կաշեկազմը 95 եւ լաթակազմը (թիւ 872) 80 դան:

Թիւ 873 Րէտհուսի Թուրքերէնէ Անգղիերէն բառ-գիրքը: Էջ 2,224: Կաշեկազմը 180 եւ լաթակազմը (թիւ 874) 160 դան:

Այս բառագիրքերուն թէ՛ Անգղիերէնէ Թուրքերէնը եւ թէ՛ Թուրքերէնէ Անգղիերէնը այս անգամ միեւնոյն մեծութիւնով եւ ձեւով կազմուած են:

Թիւ 754 a ԿԵՆԴԱՆԱԲԱՆՈՒԹԻԻՆ, Մասն Ա.

Թիւ 754 b ԿԵՆԴԱՆԱԲԱՆՈՒԹԻԻՆ, Մասն Բ.

Աստիճին եւ երկրորդ մասերը զատ զատ, պարզ կազմ, Յակոբ զան: Երկու մասերը մէկանգ, պարզ կազմ: 5 դան, ընտիր կազմ 6 դան: Կը ծախուին Կ. Պոլիս Ամերիգոն խան: Այս գիրքերուն Տաճկերէնն ալ կը զանուի:

Թիւ 621 Մեկնութիւն Հորից Աւետարանաց (924 էջ), լաթակազմը 15, կաշեկազմը 18 դան:

Թիւ 623 Մեկնութիւն Գործ. — Բ Կորնթացիս (523 էջ), լաթակազմը 9, կաշեկազմը 11 դան:

Թիւ 625 Մեկնութիւն Թղթոյն առ Դադառացիս — Յայտնութիւն (774 էջ), լաթակազմը 12, կաշեկազմը 15 դան:

Երեք հատորը մէկանգ, այսինքն թիւ 621, 623, 625, գին լաթակազմ 30 դան, եւ թիւ 622, 624, 626, կաշեկազմ 40 դան:

Թիւ 628 Բառարան Սբ. Դրոց (635 էջ), գին 15 դան:

Թիւ 703 Դրամապաշտութիւն եւ Ուրիշ Բառեր (Տոք, Ուոչպըրնի): Թղթակազմը 5 եւ լաթակազմը 8 դան:

Թիւ 735 Այլաբհագրութիւն (Փրոֆ. Մանի-սանեանի), Դին 14 դան:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՀԱՅԵՐԷՆ ՁՐԻ ՏԵՏՐԱԿՆԵՐ

Վարձք թէ պարգեւ
Աւրուած գործ մը
Քրիստոսի ապաւինիլ
Առաւելոյ զղջալը
Առաւելոյ հետ բարեկամութիւն
«Այս պզտիկներէն մէկը»

Դաւառներէն զիմել առ Մր. Ու. Ու. Փիթ,
Պայլել Հառու, Կ. պոլիս:

ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ Ի ՊՐՈՒՍԱ

Մինչեւ Սեպ. 25 հետեւեալ նպաստներն մեզ յանձնուած են, որոց համար ջերմագին շնորհակալութիւններ կը մատուցուին: Վեր. Յ Եարարման Ֆիլիպէ օրց. եւ նուէր 94, Տիկ. Նուրիկ Կարտիկեան կէս ոչխար, զանձանակէն 36, Հանի Պետրոս էֆ. Տիարպէքըրեան մէկ ոչխար,

Լ. Աթանոսեան էֆ. Յ, երկու որբոց համար 540, Տօգ. Յ. Րէճէպեան էֆ. 60. Դրիգոր էֆ. Մարաշեան մէկ ոչխար, Որբի մը համար 216, վաճառու մէ 20, Ա. Թէվրիգեան էֆ. Խարբերդ Պազարի երկու տոմսակ 40, Երեք որբոց համար 648, Արժ. Պատ. Թ. Բէնտիկեան Միխայիլ 23, օրց. վաճառեալ անդ 47, Մ. Լաֆճեան էֆ. Ագ-հիսար Յ, Մաքսուտ էֆ. Բաւրտիկեան մէկ ոչխար, Տիկ. Տ. Լութֆիեան Յ, Լ. Նալպանդեան էֆ. օրց. եւ գրեանց հասոյթ Եէնիճէ եւ Ճէրրահ 141, Մ. Չալըգեան էֆ. Թալաս օրց. եւ գրեանց հասոյթ 73, Խարալամպոս էֆ. Անկրա 20, Թ. Մորճիկեան էֆ. Պիլէճիկ, եկեղեցիս 108, օրց. հասոյթ 81, Նախորդ գումար դհ. 29,151 10 փր.: Ներկայ գումար դհ. 2133: Համագումար դհ. 31,284. 10 փր.:

Եթէ իւրաքանչիւր օրացոյց եւ գրեանք ընդունող սիրայօժար բարեհաճի խրկել մեզ գոյացած հասոյթը, փաստն ենք որ մինչեւ տարեգումը 40.000 ի կրնայ բարձրանալ համագումարը: Որոշած էինք միայն տասն նոր որբեր ընդունիլ, սակայն ստիպուեցանք տասնեւհորս ընդունիլ: Մինչեւ գալ օգոստոս չենք կրնար նոր որբեր ընդունիլ: Այժմէն եղած առաջարկներ կ'արձանագրենք եւ կը ընտրենք յետոյ արժանաւորագոյնները: Նոր, 1906 ի, օրացոյցներն արդէն հետգնեալ կը խրկուին խնդրուած տեղերը: Միայն 4,000 հատ ընդարձակ տպուած ըլլալով օգտուելի փափաքողները պէտք է փութան գրել մեզ թէ քանի հատ կ'ուզեն:

Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՕՐԱՅՈՒՅՑ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ 1906

352 էջ, 10 պատկեր Որբանոցի. մաքուր տըպագրութիւն. տպուած կազմ. Համառօտը 128 էջ եւ 37 էջ յաւելուածով 1 զրոյ, ընդարձակը 352 էջ եւ 261 էջ յաւելուածով 3 զրոյ, ոսկեգոծ լաթակազմը 5 զրոյ: Կը ծախուի ամէն գրատան մէջ ի Պոլիս եւ ի գաւառս: Կեդրոն՝ Մաթթեոսեան տպարան:

ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Տօմարական գիտելիք եւ օրացոյց. Օսմ. կայսրութեան ինքնակալք. Պաշտօնատարք. Հոգեւոր պետեր. Երկիրներ. Դաւառներ. Երկաթուղիներ. Թղթատարութիւն եւ Հեռագրութիւն:

Կրօնական. Կաթուղիկոս Հայրիկէ երկու ընտիր քարոզներ. Եղիշէ Եպս. Դուրեանէ 3 երգ. Մելքիսեղեկ Եպս. Մուրադեանէ 1 երգ:

Բարոյական 20 կտոր. ընտանեկան 30. բժշկական. տնական դեղարան 25, տնական հիւանդապահութիւն. առողջաքանական Բերական. ուսուցչական. հարցարան. 43 հարցերու պատասխան. գիտական 20 կտոր. Պատմական 4. երկրագործական 16. Կենսագրական 1. վիճակագրական ճոխ բաժին. զուարճալիք. մրցանակաւոր 15 խնդիրներ. ծանուցումներ:

Փութով գնել եւ օգտուել:

ՀՐԴԵՀԻ ԴԵՄ ԵՒ ԿԵՆԱՅ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ



ՆՕՐԹՂ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳՆՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000
 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ » » 16,378,771
 ՀԱՍՈՅԹ 1902
 ՏԱՐԻՈՑ » » 3,628,617

ՆՕՐՏՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳՆՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000
 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ » » 6,227,900
 ՀԱՍՈՅԹ 1902
 ՏԱՐԻՈՑ » » 1,447,400



Ընկերութիւնքս իրենց Կ. պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կը ստանձնեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի գիւրագնի սակերով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց սակերը, բաղդատաբար այն բացարձակ ապահովութեան՝ զոր կ'ընծայեն իրենց զբաղմալիս մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ գումարներուն ստուարութեամբ: Նոսել իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ առժամ վնասներն 39,500,000 Անգլ. ոսկին կ'սնցնի:

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

“ՄԱՐԻԹԻՄ”

ԴՐԱՄԱԳՆՈՒԽ Անգլ. ոսկի 500,000

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. ոսկի 140,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ չոգենաւուց եւ առաջատարաւուց մէջի ապրանքները եւ դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ: Գնոց եւ պլոց վրայ անդեկութիւն առնուլ ու զոյգ կը հրաւիրուին զիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան, գեանադարկի թիւ 21 եւ 22 սենեակները, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈՒՅԵԱՆ, Գործակալ Կ. պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց:

ԼԱՆԿՍԻՐ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Դրամագումար 12,000,000 Անգլ. ոսկի



Անգլ. Ապահովագրական Ընկ. հրդեհի եւ կենաց, «ԲՈՅԸԼ» ընկերութեան հետ ձուլուած:

Հրդեհի դէմ կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ տնտեսութեան քարու կիր եւ փայտաշէն, կարասի եւ ապրանքներ, եւն., եւն.:

ԼԱՆԿՍԻՐ Ընկ. միշտ նշանաւոր եղած է ամէն վնաս անմիջապէս եւ արդարութեամբ հատուցանելով: Իր ահագին զբաղմալիսը

ՏԱՍԵՐԿՈՒ ՄԻԼԻՈՆ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

Բացարձակ ապահովութիւն կ'երաշխաւորէ իր ապահովագրեալներուն:

ՏՆՕՐԷՆ ՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԼԻՎԸՐԹՈՒԼ.
 ԼՈՆՏՈՆ.

4 North John St.
 28 Lombard St. E. C.

Փոխ գործակալութիւններ Թուրքիոյ զինուոր քաղաքներուն մէջ:

Ընդհանուր գործակալներ ի Կ. պոլսոյ

BOND, SELLAR & Co.

(Պոնա, Սէլըր եւ Ընկ.)

4, 5 Բիւլիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ

ԵՐԱՇԽԱՌԵԱԼ ԺԱՄԱՅՈՅՑՆԵՐ

Նիքի, արծաթ եւ ոսկեայտ

WALTHAM եւ ELGIN

հուշակաւոր զարմարանքներ:

Ժամագործական գործիք եւ պիտոյք,

Անդդիական զմեյի, մկրտոն եւ ածելի:

ԵՓՐԵՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐԲ

114. Թարազըլար փողոց եւ

3. Այնտըլար փողոցի անկիւն, Կ. պոլսոյ:

Գաւառներէ ընդունուած յանձնարարութիւնք ճշդիւ եւ փութով կը կատարուին:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Գաւառէ Գեղեցիկութեան, Առողջութեան եւ Երիտէնութեան փրօթ, Պոյա Լէյնըրտ: Թարգմանց Անգղիերէնէ Սամուէլ Գ. Վարժապետեան: Կ. պոլսոյ, Տպագրութիւն Յ. Մաթթէոսեան, 1905:

Հետաքրքրալարժ, հրապուրիչ, զբոսալի եւ ամէն սեռի ու հասակի յոյժ պիտանի գրքոյկ մը 248 երեսներէ բաղկացեալ:

Թղթակազմին գինն է 8 դահ., լաթակազմինը 10 դահ.: 10է աւելի զնոյններու 15 առ հարիւր, եւ 50է աւելի զնոյններու 20 առ հարիւր զեղն:

Կեդրոնատեղի, Յ. Մաթթէոսեան վաճառատուն, թիւ 27, Ֆինճանճըլար Եղգուչու, Կ. պոլսոյ: Նոսել Պալենց գրատուն: